

Rhaglen Monitro a Modelu'r Amgylchedd a Materion Gwledig (ERAMMP) Adolygiad o Dystiolaeth y Cynllun Ffermio Cynaliadwy

Adroddiad-10A: Dadansoddiad Integredig (gan gynnwys Tir Ffarmio Wedi'i Wella)

Emmett, B.A.¹, Alison, J.¹, Braban, C.¹, Dickie, I.², Gunn, I.D.M.¹, Healey, J.³, Jenkins, T.⁴, Jones, L.¹, Keenleyside, C.B.⁵, Lewis-Reddy, E.⁶, Martineau, A.H.⁷, Newell-Price, J.P.⁶, Old, G.H.¹, Pagella, T.³, Siriwardena, G.M.⁸, Williams, A.G.⁹, Williams, A.P.³ Williams, J.R.⁶

¹ Canolfan Ecoleg a Hydroleg y DU, ² eftec, ³ Prifysgol Bangor, ⁴ Forest Research, ⁵ Y Sefydliad Polisi Amgylcheddol Ewropeaidd, ⁶ ADAS, ⁷ Ricardo, ⁸ Ymddiriedolaeth Adaryddiaeth Brydeinig, ⁹ Prifysgol Cranfield

Cyfeirnod y Cleient: Llywodraeth Cymru / Contract C210/2016/2017

Fersiwn 2.0

Dyddiad 10/07/2020

Ariannir gan:

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Canolfan Ecoleg
a Hydroleg y DU
UK Centre for
Ecology & Hydrology

Y Gyfres Rhaglen Monitro a Modelu'r Amgylchedd a Materion Gwledig (ERAMMP) –
Adolygiad Tystiolaeth y Cynllun Ffermio Cynaliadwy

Teitl ERAMMP Adroddiad-10A:
Dadansoddiad Integredig (gan gynnwys Tir Ffermio Wedi'i Wella)

Cleient Llywodraeth Cymru

Cyfeirnod y Cleient C210/2016/2017

Cyfrinachedd, hawlfraint a chopio © Hawlfraint y Goron 2019 & 2020
Trwydded Llywodraeth Agored v3.0.

Manylion cysylltu UKCEH Bronwen Williams
Canolfan Ecoleg a Hydroleg y DU, Canolfan yr Amgylchedd Cymru, Ffordd
Deiniol, Bangor, Gwynedd, LL57 2UW
ff: 01248 374500
e: erammp@ceh.ac.uk

Awdur Gohebu Bridget Emmett, UKCEH

Sut i ddyfynnu (hir) Emmett, B.A., Alison, J., Braban, C., Dickie, I., Gunn, I.D.M., Healey, J.,
Jenkins, T., Jones, L., Keenleyside, C.B., Lewis-Reddy, E., Martineau,
A.H., Newell-Price, J.P., Old, G.H., Pagella, T., Siriwardena, G.M.,
Williams, A.G., Williams, A.P. & Williams, J.R.. (2019). Report-10A:
Integrated Analysis. Yn *Monitro a Modelu'r Amgylchedd a Materion
Gwledig* (ERAMMP): *Adolygiad Tystiolaeth Ffermio Gynaliadwy*.
Adroddiad i Lywodraeth Cymru (Contract C210/2016/2017). Canolfan
Ecoleg & Hydroleg Prosiect NEC06297.

Sut i ddyfynnu (byr) Emmett, B.A. et al. (2019). Adroddiad-10A: Dadansoddiad Integredig.
ERAMMP Adroddiad i Lywodraeth Cymru (Contract C210/2016/2017) (CEH
NEC06297)

Cymeradwywyd gan James Skates
Chris Bowring

Mae'r ddogfen yma hefyd ar gael yn Saesneg / This document is also available in English

Hanes y Fersiwn

Fersiwn	Diweddarwyd gan	Dyddiad	Newidiadau
0.1	BE	31/5/2019	Drafft cychwynnol fel Atodiad 10
0.2	Llywodraeth Cymru	18/6/2019	Ymatebion gan Lywodraeth Cymru
0.3-1.0	BE	27/6/2019	Golygu sylwadau Llywodraeth Cymru (ymraniad 10a a 10b)
1.1	PMO	7/7/2019	I'w gyhoeddi
2.0	BE	10/7/2020	Ychwanegwyd tabl AI Tir Ffermio Wedi'i Wella (h.y. Adran 3)

Byrfoddau a Ddefnyddiwyd yn yr Adroddiad yma

AI	Asesiad Integredig	IA	Integrated Assessment
AT	Adolygiad Tystiolaeth	ER	Evidence Review
CAA	Cynlluniau Amaeth-amgylcheddol	AES	Agri-environmental Schemes
CFfC	Cynllun Ffermio Cynaliadwy	SFS	Sustainable Farm Scheme
DEFRA	Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig	DEFRA	Department for Environment, Food and Rural Affairs
ERAMMP	Rhaglen Monitro a Modelu Materion Gwledig a'r Amgylchedd	ERAMMP	Environment and Rural Affairs Monitoring & Modelling Programme
LIA	Lleihau Aredig	RT	Reduced Tillage
N	Nitrogen	N	Nitrogen
NH ₃	Amonia	NH ₃	Ammonia
NO ₂	Nitrogen Deuocsid	NO ₂	Nitrogen Dioxide
NTG	Nwy(on) Tŷ Gwydr	GHG	Greenhouse Gas(es)
PAC	Polisi Amaethyddol Cyffredin	CAP	Common Agricultural Policy
RhCP	Rheoli Carbon Pridd	SCM	Soil Carbon Management
RhMP	Rheoli Maetholion Pridd	SNM	Soil Nutrient Management
UKCEH	Canolfan Ecoleg a Hydroleg y DU	UKCEH	UK Centre for Ecology & Hydrology

Mae'r adroddiad hwn ar gael yn electronig yma / This report is available electronically at: www.erammp.wales/10a

Neu trwy sganio'r cod QR a ddangosir / Or by scanning the QR code shown.

Cynnwys

1	Cyflwyniad	2
2	Dull Asesu Integredig (AI).....	4
2.1	Tabl crynodeb AI ar gyfer Adolygiadau Tystiolaeth 1 i 9.....	5
2.2	Detholiad o ymyraethau i'w cefnogi	27
2.3	Pwysigrwydd cyfluniad gofodol yr ymyraethau mewn tirlun.....	28
2.4	Metrigau a gwiriad a chefnogaeth i ddull ymaddasol	28
3.	Tabl Crynodeb AI ar gyfer Adolygiad Tystiolaeth Atodiad-4B (Tir Ffermio wedi'i Wella) ...	30

1 Cyflwyniad

Comisiynwyd cyfres o adolygiadau tystiolaeth gan Lywodraeth Cymru i gefnogi'r datblygiad o gynigion ar gyfer cynlluniau amaethyddol y dyfodol. Mae'r adolygiad yn archwilio'r dystiolaeth ar gyfer ymyriadau o amgylch nifer of ardaloedd craidd, a'i chysylltiadau damweiniol i'r canlyniadau amgylcheddol, economaidd a cymdeithasol. Fel rhan o'r adolygiadau yma, mae Llywodraeth Cymru wedi erchi dadansoddiad integredig i ddod a'r canfyddiadau'r adolygiadau tystiolaeth at ei gilydd:

“Nod y dasg hon yw gwneud dadansoddiad integredig ar draws y tasgau i gyd i ganfod elfennau sy'n ddibynnol ar ei gilydd ac unrhyw wrthdaro a synergedd. Wrth wneud y dasg hon, dylid cynnwys gweledigaeth o'r ffordd y gallai Cynllun Ffermio Cynaliadwy newydd edrych ar sail y canfyddiadau.”

Ar gais Llywodraeth Cymru cafodd yr adolygiad hwn ei rannu'n ddwy ran oherwydd y gwahaniaeth sylfaenol rhwng natur y ddwy elfen sydd wedi'u hymwreiddio yn y dasg a amlinellir uchod.

Roedd rhan gyntaf y cais gan Lywodraeth Cymru'n gais am Ddadansoddiad Integredig (DI) oedd yn gofyn creu synthesis gwrthrychol o'r naw Adolygiad Tystiolaeth arall fyddai'n archwilio'r rhyngweithio a chyd-fanteision ymyraethau unigol a chanlyniadau. Mae canlyniad y dasg hon i'w gweld yn Adolygiad 10a yr adroddir arno yma. Fel canlyniad, mae'r ddogfen yna yn ffurfio crynodeb o'r prif ganfyddiadau'r adolygiad. Mae'r manylion technegol ar gyfer pob adolygiad wedi'i chynnwys o fewn gyfres o atodiadau technegol gyda mynediad trwy wefan ERAMMP (www.erammp.cymru)¹.

Rhoddodd ail ran o'r dasg gyfle i'r tîm adolygiadau tystiolaeth gynnig awgrymiadau ynghylch cysyniad, cynllun gweithrediad a gwerthusiad y cynllun newydd. Nid oedd hi'n bosibl creu gweledigaeth gyflawn ar gyfer y cynllun o fewn amserlen y prosiect ac mae'n annhebygol y byddai modd cyrraedd consensws. Yn hytrach, yn Adroddiad 10b: Ystyriaethau ar gyfer y cynllun newydd, rydym yn rhoi cyfres o ystyriaethau a fydd, gobeithio, yn werthfawr i Lywodraeth Cymru yn ystod eu trafodaethau.

Mae'r pynciau ar gyfer pob un o'r deg adolygiad gwreiddiol i'w gweld yn Nhabl 1.1. Comisiynwyd y cyfrifoldeb am arwain bob adolygiad gan CEH ar ran consortiwm ERAMMP gan ystod o sefydliadau sydd â phrofiad yn y maes. Cynigiwyd cyfle i bob un o'r sefydliadau sy'n gyfrannog yng nghonsortiwym ERAMMP gyfrannu at yr holl adolygiadau.

Comisiynwyd yr adolygiad ar gyfer Tir sydd wedi'i Wella yn hwyrach yn y broses, a gwaith is-grŵp y tîm ydoedd. Dyma'r 11eg adolygiad ac mae'n cwblhau Pecyn Tystiolaeth CFfC fel Adroddiad Adolygiad CFfC 4B; ERAMMP Adroddiad-25.

---

¹ <https://erammp.wales/cy/adnodau>

Adroddiad #	Atodiad	Teitl
1	1	Rheoli Maeth y Pridd (SNM)
2	2	Rheoli'r Borfa
3	3	Rheoli Carbon y Pridd (SCM)
4	4A	Adeiladu Gwytnwch Ecosystem (ac eithrio Tir Fferm wed'i Wella)
25	4B	Adeiladu Gwytnwch Ecosystem ar Dir Ffermio Wedi'i Wella
5	5	Adeiladu Gwytnwch mewn Systemau Ffermydd
6	6	Ariannu Cyhoeddus a Phreifat
7	7	Defnyddio Systemau i Ostwng Allyriadau Nwyon Tŷ Gwydr
8	8	Gwella Ansawdd yr Aer a Lles
9	9	Lleihau Llifogydd
10a	-	Dadansoddiad Integredig (y ddogfen hon)
10b	-	Ystyriaethau ar gyfer y cynllun newydd

Tabl: 1.1 Mynegai o'r Pecynnau Tystiolaeth Adroddiadau Adolygu ac Atodiadau Technegol

Crëwyd gweithdy cychwynnol i gasglu at ei gilydd arweinwyr Llywodraeth Cymru ymhob pwnc adolygu ac aelodau'r tîm ERAMMP oedd wedi dangos diddordeb mewn cyfrannu at yr adolygiadau er mwyn sicrhau dealltwriaeth dda o gwmpas pob adolygiad. Yna, datblygwyd drafftiau gwaith cychwynnol o bob adolygiad cyn ail weithdy lle cafodd y drafftiau hyn eu herio'n fewnol a'u datblygu ymhellach. Yna, cymerodd arweinwyr yr adolygiadau'r cyfrifoldeb am gyfuno'r diwygiadau a'r sylwadau hyn i gynhyrchu drafft terfynol. Cyflwynwyd y drafftiau terfynol o'r adolygiadau i Lywodraeth Cymru i dderbyn sylwadau cyn cwblhau'r golygiadau terfynol a chyflwynwyd yr adolygiadau cyflawn i Lywodraeth Cymru ar Fehefin 30^{ain} 2019.

Yn rhan o'r 2^{il} weithdy, aeth y tîm ati i ddatblygu a chytuno ar strwythur ar gyfer tabl a fyddai'n galluogi dadansoddiad integredig o'r adolygiadau. Bwriad y tabl hwn yw canfod y cyfaddawdau a'r cyd-fanteision rhwng yr ymyraethau a'u canlyniadau. Aeth y tîm ati ar y cyd i gwblhau'r tabl, a'r canlyniad terfynol felly yw'r canlyniad ar gyfer yr holl gyfranogwyr yng ngweithdy 2. Mae'r cyd-gynhyrchu hwn wedi'i adlewyrchu yn rhestr awduron y'r adroddiad yma.

Addaswyd y strwythur ar gyfer y tabl Aseiad Integredig Tir wedi'i Wella, a gomisiynwyd yn hwyr, gan y grŵp ac fe'i cyflwynir yn Adran 3.

2 Dull Asesu Integredig (AI)

Mae pob adolygiad unigol wedi ystyried y gadwyn rhesymeg a'r cyswllt achosol i'r canlyniadau ar gyfer camau gweithredu neu ymyrraethau penodol. Yn dilyn yr asesiad hwn, ystyriwyd cyfres o faterion ar gyfer bob ymyrraeth er mwyn sicrhau dealltwriaeth o ymarferoldeb, cynaliadwyedd a chyd-fanteision neu gyfaddawdau posibl pob ymyrraeth. Dyma oedd y materion hyn:

- Y sylfaen dystiolaeth: Cyswllt achosol; Maint; Amserlen
- Materion cynaliadwyedd / gwynwch: Hirhoedledd/sefydlogrwydd; Rh yngweithiau'r hinsawdd
- Cyd-fanteision a chyfaddawdau: Materion gofodol; Materion dadleoli
- Materion gweithredol: Rhwystrau cymdeithasol ac economaidd; Metrigau a gwiriad

Yna, defnyddiwyd system godau lliw i wneud asesiad cyffredinol a fyddai'n dangos a oedd y tîm wedi canfod unrhyw fylchau mawrion yn y gadwyn dystiolaeth a/neu a oedd unrhyw gyfaddawdau, cyd-fanteision neu broblemau datgelu sylweddol o'u cymharu â chanlyniadau sydd o ddiddordeb i Lywodraeth Cymru. Mae esboniad a diffiniad llawn o'r canlyniadau hyn yn y ddogfen ymgynghorol *Sustainable Farming and Our Land*. Mae'r prif ganlyniadau'n cynnwys: Ansawdd yr aer, Cynhyrchiant (Costau mewnbynnau is); Iechyd cyhoeddus; Cydbwysedd nwyon tŷ gwydr (NTG); Bioamrywiaeth; ac Ansawdd dŵr.

Defnyddiwyd system codau lliw i grynhoi'r sylfaen dystiolaeth ar gyfer pob ymyrraeth. Gofynnodd Llywodraeth Cymru am hynny i wneud y neges yn fwy eglur. Dyma oedd y codau lliw:

- **Glas** = wedi'i brofi'n dda ar safleoedd niferus gyda chanlyniadau sy'n gyson gyda'r gadwyn rhesymeg dderbyniol. Dim canlyniadau rhesymol a ystyrir yn anffanteisiol na chyfyngiadau ymarferol yn ymwneud â gweithrediad llwyddiannus.
- **Oren** = cytundeb gan y gymuned arbenigwyr bod yma gadwyn rhesymeg ymyrraeth y gellir ei chefnogi, ond naill ai y mae'r dystiolaeth yn gyfyngedig ar hyn o bryd a/neu mae rhai cyfaddawdau neu ganlyniadau a ystyrir yn anffanteisiol y mae angen i Lywodraeth Cymru eu hystyried.
- **Pinc** = naill ai nid yw'r feirniadaeth arbenigol yn chefnogi'r gadwyn rhesymeg neu, er y byddai'r gadwyn rhesymeg yn awgrymu y dylai weithio, mae dystiolaeth o un neu fwy o'r canlynol:
  - mae ei photensial ymarferol yn gyfyngedig oherwydd amryw o broblemau (e.e. mae y tu hwnt i ddisgwyliad rhesymol y gefnogaeth gynghorol y gellir ei darparu a/neu mae'r canlyniad hynod amrywiol y tu hwnt i'r ddealltwriaeth neu'r gallu i dargedu ar hyn o bryd),
  - mae'r canlyniad / fantais mor fach, heb fawr gyd-fanteision, fel nad ydyw werth y costau gweinyddol,
  - mae cyfaddawdau sylweddol.
- **Llwyd** = y tu hwnt i gwmpas tasg yr adolygiad.
- **Gwyn** = nid yw'n berthnasol i ymyrraeth neu nid yw'n derbyn ystyriaeth oherwydd cyfyngiadau amser.

Nodwch nad yw 'Oren' yn dangos bod yr ymyrraeth heb ei gefnogi gan yr adolygwyr arbenigol. Mae'r cod oren yn adlewyrchu hyn: er bod y sylfaen dystiolaeth yn gyfyngedig a/neu mae problemau gweithredol sydd angen eu hystyried, mae'r gadwyn rhesymeg yn gyson ac mae'n bosib bod gwerth mewn cefnogi'r ymyrraeth yn y cynllun. Mae'n bwysig adnabod fod yr ymarferoldeb o gasglu dystiolaeth bendant yn amrywio rhwng targedau, systemau ac ymyriadau, felly fydd yna wastad fwy o ansicrwydd mewn rhai ardaloedd nag eraill, megis ar gyfer ymatebion ecolegol yn erbyn ffisegol.

Er mwyn bod yn eglur, ac oherwydd cyfyngiadau lle, defnyddiwyd y termau a ganlyn ac maent wedi'u diffinio yma:

- 'Rheolaeth briodol ar gynefinoedd'
Diffinnir hwn fel y rheolaeth sy'n ofynnol i gynnal, gwella neu greu ystod eang o gynefinoedd sy'n lled-naturiol i raddau mawr, sydd i'w cael ar ffermydd a thir comin sy'n cael eu pori, sy'n dibynnu i raddau mwy neu lai ar weithgareddau rheoli tir y ffermwr. Mae manylion o'r rheolaeth briodol felly yn amrywio gyda chyd-destun cynefin. Yng Nghymru mae'r cynefinoedd hyn yn cynnwys ardaloedd sylweddol o laswelltir lled-naturiol ymylol sydd wedi'u lled-wella'n amaethyddol ond sydd wedi cadw eu potensial i wella'r cynefinoedd.
- 'Defnyddio gwrtaith priodol wedi'i weithgynhyrchu ar dir sydd wedi'i wella'
Defnyddio gwrtaith wedi'i weithgynhyrchu ar yr amser cywir, yn y lle cywir a'r maint cywir ohono i ateb gofynion y cnwd er mwyn sicrhau'r cynhyrchiad cnwd â'r neu arddwriaethol gorau'n economaidd ac i dyfu'r glaswellt sydd ei angen (o fewn y cyfyngiadau rheoleiddio) i fwydo'r anifeiliaid ar fferm dda byw.

2.1 Tabl crynodeb AI ar gyfer Adolygiadau Tystiolaeth 1 i 9

Mae'r tabl cyfunol ar gyfer yr holl ymyraethau ar draws y pynciau i gyd i'w gweld yn Nhabl 2.1.1. I grynhoi, adolygwyd 57 o ymyraethau ac maent wedi eu dangos yn y tabl. Fodd bynnag, mae nifer o'r ymyraethau'n ymddangos nifer o weithiau gan ddangos nad yw ymyraethau unigol bron byth yn effeithio ar ddim ond un canlyniad a pam bod angen defnyddio dull integredig wrth archwilio eu potensial.

Tabl 2.2.1 Tabl cryno ar gyfer yr holl ymyriadau a adolygwyd (Cynllun Ffermio Cynaliadwy: Pecyn Tystiolaeth Adolygiad ERAMMP). Mae'r tabl hwn yn cynnwys crynodeb o'r sylfaen dystiolaeth ar gyfer canlyniadau posibl ystod o ymyriadau sydd wedi'u hadolygu gan dîm Adolygu Tystiolaeth Cynllun Ffermio Cynaliadwy ERAMMP. Noder bod rhai ymyriadau wedi cael eu hystyried mewn sawl adolygiad. Mae'r cod lliw ar gyfer pob canlyniad ar gyfer pob ymyriad yn dangos statws y dystiolaeth ar gyfer y canlyniad penodol pan fydd hyn wedi'i ystyried. Mae cod lliw'r gell 'Pwnc ac Ymyriad' yn adlewyrchu'r argymhelliad terfynol gan y tîm ar ôl ystyried effaith yr ymyriad ar draws ystod o ganlyniadau amgylcheddol, economaidd a chymdeithasol sydd o ddiddordeb i Lywodraeth Cymru (h.y. Cynhyrchiant, Ansawdd Aer, lechyd y Cyhoedd, Ansawdd Dŵr, Cydbwysedd Nwyon Tŷ Gwydr a Bioamrywiaeth). Nodir fod y canlyniadau wedi cael eu rhannu ymhellach yn gategorïau mwy penodol at ddibenion yr adolygiad ac eglurder gwell. Noder hefyd, roedd yn bosibl ystyried canlyniad lechyd y Cyhoedd yn yr adolygiad Ansawdd Aer yn unig, ond nid yw hyn yn adlewyrchu terfyn canlyniadau posibl lechyd y Cyhoedd o'r ymyriadau hyn. Mae'r canlyniadau hyn yn adlewyrchu diffiniadau cyffredinol sydd wedi'u cynnwys yn y ddogfen ymgynghori Ffermio Cynaliadwy a'n Tir.

Allwedd Lliw:

- **Glas** = ymyriad sydd wedi'i brofi'n dda mewn nifer o safleoedd gyda chanlyniadau sy'n gyson â chadwyn resymeg a dderbynnir. Dim anfanteision rhesymol na chyfyngiadau ymarferol yn ymwneud â'i weithredu'n llwyddiannus
- **Oren** = cytundeb o fewn y gymuned arbenigol bod cadwyn resymeg y gellir ei chefnogi ar gyfer yr ymyriad ond mae'r dystiolaeth yn gyfyngedig ar hyn o bryd a/neu nid oes unrhyw gyfaddawd neu anfantais sylweddol;
- **Pinc** = nid yw barn arbenigol yn cefnogi'r gadwyn resymeg a/neu er bod y gadwyn resymeg yn awgrymu y dylai weithio mae tystiolaeth bod:
  - ei botensial ymarferol yn gyfyngedig oherwydd ystod o faterion (e.e. y tu hwnt i ddisgwyliad rhesymol y cymorth cynghori y gellir ei ddarparu a/neu ganlyniad amrywiol iawn y tu hwnt i ddealltwriaeth gyfredol neu'r gallu i dargedu);
  - mae maint y canlyniad / budd mor fach â'r cyd-fanteision mor brin fel na fydd yn werth y costau gweinyddol;
  - a/neu mae cyfaddawdau sylweddol.
- Llwyd = y tu hwnt i derfynau'r dasg adolygu.
- Gwyn = ddim yn berthnasol i ymyriad neu heb ei ystyried oherwydd cyfyngiadau amser

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant		Dŵr			Ansawdd Aer		Cydbwysedd NTG			Cynefinoedd Gweithredol			Gwerth ychwanegol sylweddol o ddull gweithredu'n ymwneud â thirwedd / agosrwydd / dalgylch	
			Wedi cynyddu neu ostwng (gallai'r olaf arwain at ddadleoli)	Gwynnwch	Llai o lygryddion mewn dyfroedd croyw	Llai o lygryddion / pathogenau mewn dyfroedd arfordirol	Lliniaru llifogydd	Llai o allyriadau	Iechyd a Lles y Cyhoedd	Lleihau NTG	Gwella dwysedd allyriadau NTG	Gwarchod a chynyddu dalfa garbon Cymru		Gwella tir	Cynnal cynefin lled-naturiol os yw mewn cyflwr da		Gwella cyflwr cynefin lled-naturiol
												Biomass		Pridd			
Adolygiad 1: Rheoli Maethynnau Pridd																	
1	Gweithredu cynlluniau rheoli maethynnau ar laswelltir wedi'i wella a thir âr	Gwrtaith a weithgynhyrc hwyd; Tail a mewnbynna u organig; Pori; Rheoli llystyfiant (cymysg); Meincnodi, llinell sylfaen a sgiliau.	Dim ond lle mae'r llinell sylfaen yn is na'r optimwm economaidd		Mae'r maint yn dibynnu ar y llinell sylfaen	Mae'r maint yn dibynnu ar y llinell sylfaen		Mae'r maint yn dibynnu ar y llinell sylfaen	Llai o allyriadau NH ₃	Tybio bod y cyflenwad o faethynnau mewn tail a gwrtaith yn integreiddio	Tybio bod y cyflenwad o faethynnau mewn tail a gwrtaith yn integreiddio		Dim ond lle mae'r llinell sylfaen yn is na'r optimwm economaidd	Lle yr addaswyd rheoli maethynnau er mwyn cynyddu cyfansoddiad rhywogaethau planhigion i'r eithaf			Rhaid i hyn fod ar raddfa dalgylch er mwyn cael effaith ystyrion ar ansawdd dŵr
												Gweler Adolygiad 3					
Adolygiad 2: Rheoli Porfa																	
2	Cyflwyno porfeydd gwahanol mewn glaswelltir wedi'i wella	Rheoli llystyfiant (cymysg)	Peth tystiolaeth Nid yn yr amodau yng Nghymru	Angen profi	Llai o nitrad	Llai o lwyth N	Diffyg tystiolaeth	Yn gyfyngedig i ble mae llai o ddefnydd o wrtaith N a weithgynhyrchwyd		Yn gyfyngedig i ble mae llai o ddefnydd o wrtaith N a weithgynhyrchwyd	Yn bennaf oherwydd llai o ddefnydd o wrtaith N a weithgynhyrchwyd		Gweler Adolygiad 3	Amrywiaeth o ran planhigion, pryfed peillio ac anifeiliaid			Bioamrywiaeth / Dŵr Effaith oherwydd agosrwydd/cysylltedd cynyddol clytiau lled-naturiol

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant		Dŵr			Ansawdd Aer		Cydbwysedd NTG			Cynefinoedd Gweithredol			Gwerth ychwanegol sylweddol o ddull gweithredu'n ymwneud â thirwedd / agosrwydd / dalgyich		
			Wedi cynyddu neu ostwng (gallai'r olaf arwain at ddadleoli)	Gwynnwch	Llai o lygryddion mewn dyfroedd croyw	Llai o lygryddion / pathogenau mewn dyfroedd arfordirol	Lliniaru llifogydd	Llai o allyriadau	Iechyd a Lles y Cyhoedd	Lleihau NTG	Gwella dwysedd allyriadau NTG	Gwarchod a chynyddu dalfa garbon Cymru		Gwella tir	Cynnal cynefin lled-naturiol os yw mewn cyflwr da		Gwella cyflwr cynefin lled-naturiol	
												Biomass	Pridd					
Adolygiad 3: Rheoli Carbon Mewn Pridd (RhCP)																		
RhCP - Glaswellt wedi'i Wella (fel y'i diffinnir gan awdur yr astudiaeth)																		
3	Pori priodol	Pori	Gwyrdd os yw'r stoc yn cael ei chynnal, y cylchdroi wedi gwella, a'r gorbori wedi lleihau	Gwyrdd os yw'r stoc yn cael ei chynnal, y cylchdroi wedi gwella, a'r gorbori wedi lleihau			Gweler Adolygiad 9						Er enghraifft, effeithiau cadarnhaol os bydd gorbori wedi lleihau yn ei sgil					
4	Torri priodol	Torri					Gweler Adolygiad 9											
5	Rheoli Porfa	Rheoli llystyfiant (cymysg)			Llai o nitrad					Yn gyfyngedig i ble mae llai o ddefnydd o wrtaith N a weithgynhyrchwyd			Tystiolaeth ar gyfer glaswelltau â gwreiddiau dwfn a sefydlynnau N					

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant		Dŵr			Ansawdd Aer		Cydbwysedd NTG			Cynefinoedd Gweithredol			Gwerth ychwanegol sylweddol o ddull gweithredu'n ymwneud â thirwedd / agosrwydd / dalgyich	
			Wedi cynyddu neu ostwng (gallai'r olaf arwain at ddadleoli)	Gwynnwch	Llai o lygryddion mewn dyfroedd croyw	Llai o lygryddion / pathogenau mewn dyfroedd arfordirol	Lliniaru llifogydd	Llai o allyriadau	Iechyd a Lles y Cyhoedd	Lleihau NTG	Gwella dwysedd allyriadau NTG	Gwarchod a chynyddu dalfa garbon Cymru		Gwella tir	Cynnal cynefin lled-naturiol os yw mewn cyflwr da		Gwella cyflwr cynefin lled-naturiol
												Biomass	Pridd				
6	Y defnydd o dail (Gwyrdd os caiff ei gynnwys mewn rheoli maethynnau)	Tail a mewnbynna u organig			Gweler Adolygiad 1				Gweler Adolygiad 8								
7	Calchu	Gwrtaith a weithgynhyrchwyd a chalchu	Cynnydd mewn cynhyrchiant dim ond os yw'r pH yn rhy isel		Budd posibl ar gyfer gwrthbwyso dyfroedd asidaidd					O bosibl drwy leihau gwrtaith a weithgynhyrchwyd ond nwyon tŷ gwyrdd o gynhyrchu calch							
8	Atal glaswelltir rhag trosi'n dir â yn <i>barhaol</i> **	Trosi	Gweler adolygiad 10b ar gyfer dadansoddiad mwy fanwl.		Yn lleihau'r risg i ddŵr yn sgil mwy o orchudd llystyfiant parhaol			Gweler Adolygiad 9					Ar raddfa cae, mae caeau glaswelltir yn cynnal bioamrywiaeth uwch				Gall heterogenedd yn y dirwedd megis ardaloedd bach o dir â'r fod yn gadarnhaol ac i'r gwrthwyneb. Mae hyn yn dibynnu ar gyd-destun tirwedd.

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant		Dŵr			Ansawdd Aer		Cydbwysedd NTG				Cynefinoedd Gweithredol			Gwerth ychwanegol sylweddol o ddull gweithredu'n ymwneud â thirwedd / agosrwydd / dalgylich
			Wedi cynyddu neu ostwng (gallai'r olaf arwain at ddadleoli)	Gwynwch	Llai o lygryddion mewn dyfroedd croyw	Llai o lygryddion / pathogenau mewn dyfroedd arfordirol	Lliniaru llifogydd	Llai o allyriadau	Iechyd a Lles y Cyhoedd	Lleihau NTG	Gwella dwysedd allyriadau NTG	Gwarchod a chynyddu dalfa garbon Cymru		Gwella tir	Cynnal cynefin lled-naturiol os yw mewn cyflwr da	Gwella cyflwr cynefin lled-naturiol	
												Biomass	Pridd				
9	Coedwigo/Amaeth goedwigaeth	Coed a llwyni yn cynnwys amaethgoed wigaeth	Gallai arwain at ddadleoli. Gall ddod yn gytbwys ar gyfer amaethgoed wigaeth, yn dibynnu ar y manylion.		Gall fod manteision ond mae risgiau hefyd e.e. erydu yn sgil gweithrediad au rheoli		Gweler Adolygiad 9	Gweler Adolygiad 8	Gweler Adolygiad 8	Gweler Adolygiad 7			Angen tystiolaeth	Cynyddu bioamrywiaeth ar raddfa cae			Effaith oherwydd agosrwydd/cysylltedd cynyddol lleiniau lled-naturiol, yn arbenig gyda rhywogaethau coed priodol
10	Cynnydd yn y defnydd o wrtaith a weithgynhyrchwyd	Gwrtaith a weithgynhyrchwyd a chalchu	Potensial ar gyfer cynnydd os yw N yn gyfyngu ar cynhyrchiant		Risg bosibl ar gyfer dyfroedd		Gweler Adolygiad 8	Gweler Adolygiad 8	Dadleoli i gynhyrchu gwrtaith								Risg o wrtaith yn symud i dyfroedd a effeithiwyd gan leoliad.
RhCP - Tir âr																	
11	Cnydau gorchudd	Diogelu'r pridd	Tystiolaeth gymysg ar gynnyrch y cnwd		Yn lleihau'r risg o ddŵr ffo gwaddod am fod llai o bridd moel		Gweler Adolygiad 9			Gollyngiadau N2O pan gaiff ei aredig; yn ystod gweithrediau dwys; llai o ddefnydd o wrtaith N				Cynefin posibl i adar ond nid yw'n addas ar gyfer rhai rhywogaethau			

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant		Dŵr			Ansawdd Aer		Cydbwysedd NTG			Cynefinoedd Gweithredol			Gwerth ychwanegol sylweddol o ddull gweithredu'n ymwneud â thirwedd / agosrwydd / dalgylch	
			Wedi cynyddu neu ostwng (gallai'r olaf arwain at ddadleoli)	Gwytnwch	Llai o lygryddion mewn dyfroedd croyw	Llai o lygryddion / pathogenau mewn dyfroedd arfordirol	Lliniaru llifogydd	Llai o allyriadau	Iechyd a Lles y Cyhoedd	Lleihau NTG	Gwella dwysedd allyriadau NTG	Gwarchod a chynyddu dalfa garbon Cymru		Gwella tir	Cynnal cynefin lled-naturiol os yw mewn cyflwr da		Gwella cyflwr cynefin lled-naturiol
												Biomass	Pridd				
12	Lleihau aredig	Diogelu'r pridd			Bydd dŵr ffo sy'n cynnwys mân waddodion yn lleihau		Gweler Adolygiad 9						Da ar gyfer mwydod				
13	Gwndwn glaswellt/trosi'n laswelltir/gwndwn llysiuol	Trosi					Gweler Adolygiad 9						Manteision posibl o ran bioamrywiaeth ar raddfa cae				
14	Coedwigo/amaeth goedwigaeth (digon cadarnhaol ar gyfer lleiniau clustogi ac ati, rhai amaethgoedwigaeth)	Coed a llwyni yn cynnwys amaethgoed wigaeth	Yn lleihau'r ardal sydd ar gael ar gyfer cynhyrchu bwyd. / potensial ar gyfer dadleoli	Gallai system fwy cymysg gynyddu gwytnwch	Gallai helpu i lleihau dŵr ffo os yw mewn sefyllfa dda		Gweler Adolygiad 9	Gweler Adolygiad 8	Gweler Adolygiad 8			Angen Tystiolaeth	Cynyddu bioamrywiaeth ar raddfa cae			Effaith oherwydd agosrwydd/cysylltedd cynyddol lleiniau lled-naturiol, yn arbennig gyda rhywogaethau coed priodol	
15	Mewnbynnu organig	Tail a mewnbynnu organig			Gweler Adolygiad 1			Gweler Adolygiad 8	Gweler Adolygiad 8	Gweler Adolygiad 1			Cadarnhaol ar gyfer infertebratau pridd a thacsonau eraill, os yw'n briodol				
16	Cynyddu'r defnydd o wrtaith a weithgynhyrchwyd	Gwrtaith a weithgynhyrc	Potensial ar gyfer cynnydd os		Risg bosibl ar gyfer			Gweler Adolygiad 8	Gweler Adolygiad 8	Dadleoli i gynhyrch						Risg o wrtaith yn symud i dyfroedd a	

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant		Dŵr			Ansawdd Aer		Cydbwysedd NTG			Cynefinoedd Gweithredol			Gwerth ychwanegol sylweddol o ddull gweithredu'n ymwneud â thirwedd / agosrwydd / dalgylch	
			Wedi cynyddu neu ostwng (gallai'r olaf arwain at ddadleoli)	Gwynwch	Llai o lygryddion mewn dyfroedd croyw	Llai o lygryddion / pathogenau mewn dyfroedd arfordirol	Lliniaru llifogydd	Llai o allyriadau	Iechyd a Lles y Cyhoedd	Lleihau NTG	Gwella dwysedd allyriadau NTG	Gwarchod a chynyddu dalfa carbon Cymru		Gwella tir	Cynnal cynefin lled-naturiol os yw mewn cyflwr da		Gwella cyflwr cynefin lled-naturiol
										Biomass	Pridd						
		hwyd a chalchu	yw N yn gyfyngedig		dyfroedd croyw					u gwrtait							effeithiwyd gan leoliad.
RhCP - Ucheldiroedd																	
17	Atal draenio, adfer mawndiroedd	Mawndiroedd, gwlyptiroedd a gorlifdiroedd					Gweler Adolygiad 9										Graddio manteision
18	Atal gwelliant, lleihau pori	Addasu / pori					Gweler Adolygiad 9					Mae rhywfaint o dystiolaeth bod gwelliant a phori trwm yn lleihau carbon yn y pridd		Yn dibynnu ar y system bori bresennol; penodol i safle a chynefin	Yn dibynnu ar y system bori bresennol; penodol i safle a chynefin		
19	Rheoli llosgi/torri	Llosgi / torri			Risgiau posibl		Gweler Adolygiad 9	Mae llosgi yn cyfrannu at allyriadau gronynnol PM2.5s	Mae risgiau iechyd yn gysylltiedig â PM2.5s.				Diffyg dystiolaeth	Yn dibynnu ar y system bresennol; penodol i safle a chynefin	Yn dibynnu ar y system bresennol; penodol i safle a chynefin		Mae angen ystyried graddfa ac agosrwydd y ganolfan drefol o ran effeithiau iechyd

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant		Dŵr			Ansawdd Aer		Cydbwysedd NTG			Cynefinoedd Gweithredol			Gwerth ychwanegol sylweddol o ddull gweithredu'n ymwneud â thirwedd / agosrwydd / dalgylch	
			Wedi cynyddu neu ostwng (gallai'r olaf arwain at ddadleoli)	Gwynwch	Llai o lygryddion mewn dyfroedd croyw	Llai o lygryddion / pathogenau mewn dyfroedd arfordirol	Lliniaru llifogydd	Llai o allyriadau	Iechyd a Lles y Cyhoedd	Lleihau NTG	Gwella dwysedd allyriadau NTG	Gwarchod a chynyddu dalfa garbon Cymru		Gwella tir	Cynnal cynefin lled-naturiol os yw mewn cyflwr da		Gwella cyflwr cynefin lled-naturiol
												Biomass	Pridd				
20	Coedwigo	Coed a llwyni yn cynnwys amaethgoed wigaeth	Gallai arwain at ddadleoli		Gallai fod manteision ond mae risgiau hefyd yn dibynnu ar reolaeth (e.e. erydiad yn ystod torri coed) a math o bridd (e.e. gall rhai priddoedd arwain at asideiddio dyfroedd).		Gweler Adolygiad 9	Gweler Adolygiad 8	Gweler Adolygiad 8	Gweler Adolygiad 7				Yn fanteisiol o bosibl i laswelltir wedi'i wella, os defnyddir rhywogaethau coed brodorol	Trosi cynefin lled-naturiol presennol yn un newydd	Trosi cynefin lled-naturiol presennol yn un newydd	Cadarnhaol ar gyfer coetiroedd eraill, negyddol ar gyfer cynefinoedd agored; hefyd manteision posibl o ran heterogenedd tirwedd
Adolygiad 4: Meithrin gwydnwch ecosystemau																	
Rheoli cynefinoedd lled-naturiol o borfeydd a gweirgloddiâu heb eu gwella (gan gynnwys porfeydd wedi'u lled-wella)																	
21	Pori o fewn trothwyon dwysedd stocio blynyddol eang (trothwyon is ac uwch sy'n cwmpasu'r ystod o sefyllfaoedd sy'n briodol i gynefinoedd lled-naturiol).	Pori					Gweler Adolygiad 9						Gweler Adolygiad 3				

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant		Dŵr			Ansawdd Aer		Cydbwysedd NTG			Cynefinoedd Gweithredol			Gwerth ychwanegol sylweddol o ddull gweithredu'n ymwneud â thirwedd / agosrwydd / dalgyich	
			Wedi cynyddu neu ostwng (gallai'r olaf arwain at ddadleoli)	Gwynnwch	Llai o lygryddion mewn dyfroedd croyw	Llai o lygryddion / pathogenau mewn dyfroedd arfordirol	Lliniaru llifogydd	Llai o allyriadau	Iechyd a Lles y Cyhoedd	Lleihau NTG	Gwella dwysedd allyriadau NTG	Gwarchod a chynyddu dalfa garbon Cymru		Gwella tir	Cynnal cynefin lled-naturiol os yw mewn cyflwr da		Gwella cyflwr cynefin lled-naturiol
												Biomass	Pridd				
22	Cynnal a gwella cyflwr cynefinoedd presennol (gan gynnwys glaswelltiroedd wedi'u lled-wella)	Rheoli llystyfiant (cymysg)					Gweler Adolygiad 9						Gweler Adolygiad 3				Pwysig i dir comin ystyried materion tirwedd
23	Ymyriadau pori manylach sy'n berthnasol i gynefinoedd lled-naturiol penodol neu fosaig o gynefinoedd, gan gynnwys amrywiadau mewn: a. Trothwyon stocio tymhorol; b. Patrymau pori amserol a gofodol o fewn y daliad, gan gynnwys gwaharddiad dros dro/tymhorol mewn ardaloedd penodol c. Pori rhywogaethau a bridiau da byw, a	Pori					Gweler Adolygiad 9						Gweler Adolygiad 3				

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant		Dŵr			Ansawdd Aer		Cydbwysedd NTG			Cynefinoedd Gweithredol			Gwerth ychwanegol sylweddol o ddull gweithredu'n ymwneud â thirwedd / agosrwydd / dalgyich	
			Wedi cynyddu neu ostwng (gallai'r olaf arwain at ddadleoli)	Gwynwch	Llai o lygryddion mewn dyfroedd croyw	Llai o lygryddion / pathogenau mewn dyfroedd arfordirol	Lliniaru llifogydd	Llai o allyriadau	Iechyd a Lles y Cyhoedd	Lleihau NTG	Gwella dwysedd allyriadau NTG	Gwarchod a chynyddu dalfa garbon Cymru		Gwella tir	Cynnal cynefin lled-naturiol os yw mewn cyflwr da		Gwella cyflwr cynefin lled-naturiol
												Biomass	Pridd				
	chyfuniadau o rywogaethau																
24	Ymyriadau rheoli sy'n gymwys yn gyffredinol i gynefinoedd lled-naturiol er mwyn ategu a/neu hwyluso pori priodol d. Torri a chael gwared ar llystyfiant yn briodol ac yn ofodol, megis prysgwydd, rhedyn, brwyn ac ati. e. Gwella ffensys, giatiau, pwyntiau dŵr i hwyluso trefniadau rheoli pori priodol.	Rheoli llystyfiant (cymysg)					Gweler Adolygiad 9						Gweler Adolygiad 3				
25	Ymyriadau rheoli sy'n ymwneud â mathau penodol o gynefinoedd: a. Lladd gwair a chynaeafu (gweirgloddiau)	Torri / Gwrtaith a weithgynhyrc hwyd a chalchu / mawndiroed d, gwlypdiroed					Gweler Adolygiad 9 am flocio ffosydd a draeniau						Gweler Adolygiad 3				

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant		Dŵr			Ansawdd Aer		Cydbwysedd NTG			Cynefinoedd Gweithredol			Gwerth ychwanegol sylweddol o ddull gweithredu'n ymwneud â thirwedd / agosrwydd / dalgyich	
			Wedi cynyddu neu ostwng (gallai'r olaf arwain at ddadleoli)	Gwynwch	Llai o lygryddion mewn dyfroedd croyw	Llai o lygryddion / pathogenau mewn dyfroedd arfordirol	Lliniaru llifogydd	Llai o allyriadau	Iechyd a Lles y Cyhoedd	Lleihau NTG	Gwella dwysedd allyriadau NTG	Gwarchod a chynyddu dalfa garbon Cymru		Gwella tir	Cynnal cynefin lled-naturiol os yw mewn cyflwr da		Gwella cyflwr cynefin lled-naturiol
												Biomass	Pridd				
	<p>b. Gwrteithio / calchu priodol ar gyfer y cynefin (gweirgloddiau)</p> <p>c. Blocio draeniau a ffosydd (gorgors, glaswelltiroedd gwlyb)</p> <p>f. Ailsefydlu rhywogaethau brodorol priodol ar dir wedi'i led-wella</p>	da gorlifdiroedd															
26	Llosgi lle y bo'n briodol (rhostir grug)	Llosgi					Gweler Adolygiad 9	Mae llosgi yn arwain at allyriadau gronynnau PM2.5s	Effaith gronynnau PM2.5s ar iechyd.			Gweler Adolygiad 3			Yn dibynnu'n fawr ar raddfa	Yr arfer gorau yw creu mosaig. Mae angen ystyried graddfa ac agosrwydd at ganolfannau trefol	
Rheoli cynefinoedd coetir fferm																	

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant		Dŵr			Ansawdd Aer		Cydbwysedd NTG			Cynefinoedd Gweithredol			Gwerth ychwanegol sylweddol o ddull gweithredu'n ymwneud â thirwedd / agosrwydd / dalgyich	
			Wedi cynyddu neu ostwng (gallai'r olaf arwain at ddadleoli)	Gwynnwch	Llai o lygryddion mewn dyfroedd croyw	Llai o lygryddion / pathogenau mewn dyfroedd arfordirol	Lliniaru llifogydd	Llai o allyriadau	Iechyd a Lles y Cyhoedd	Lleihau NTG	Gwella dwysedd allyriadau NTG	Gwarchod a chynyddu dalfa garbon Cymru		Gwella tir	Cynnal cynefin lled-naturiol os yw mewn cyflwr da		Gwella cyflwr cynefin lled-naturiol
												Biomass	Pridd				
27	<p>Cadw a gwella amrywiaeth o fewn coetiroedd o ran:</p> <ul style="list-style-type: none"> rhywogaethau drwy blannu/adfywiad naturiol rhywogaethau brodorol y DU, gan gynnwys rhywogaethau is-dyfiant lle y bo'n briodol, yn cynnwys Saffleoedd Coetiroedd Hynafol a Blannwyd (PAWS) genoteipiau o rywogaethau coed, yn enwedig ar gyfer gwynnwch hirdymor i fygythiadau hinsawdd (plâu, clefydau, sychder) strwythur oedran a system goedamaeth (gan gynnwys 	Rheoli llystyfiant (cymysg)				Gweler Adolygiad 9						Gweler Adolygiad 3					

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant		Dŵr			Ansawdd Aer		Cydbwysedd NTG			Cynefinoedd Gweithredol			Gwerth ychwanegol sylweddol o ddull gweithredu'n ymwneud â thirwedd / agosrwydd / dalgylich	
			Wedi cynyddu neu ostwng (gallai'r olaf arwain at ddadleoli)	Gwynnwch	Llai o lygryddion mewn dyfroedd croyw	Llai o lygryddion / pathogenau mewn dyfroedd arfordirol	Lliniaru llifogydd	Llai o allyriadau	Iechyd a Lles y Cyhoedd	Lleihau NTG	Gwella dwysedd allyriadau NTG	Gwarchod a chynyddu dalfa garbon Cymru		Gwella tir	Cynnal cynefin lled-naturiol os yw mewn cyflwr da		Gwella cyflwr cynefin lled-naturiol
												Biomass	Pridd				
	gorchudd parhaus, Systemau Coedamaeth Bach eu Heffaith (LISS), a chadw yn y tymor hir) <ul style="list-style-type: none"> amrywiaeth cynefinoedd agored, cynefinoedd gwlyb o fewn y coetir cadw pren marw 																
28	Mesurau rheoli (ffensio, pori cyfyngedig lle y bo'n briodol) ar gyfer da byw a cheirw	Gwahardd da byw											Gweler Adolygiad 3				
29	Gwella cysylltedd lleiniau o goetir brodorol drwy ganiatáu aildyfiant naturiol rhywogaethau brodorol (yn unig) neu blannu	Coed a llwyni yn cynnwys amaethgoed wigaeth	Me materion bioddiogelwch yn cynnwys; Cadarnhaol gan gynnwys gwahanu da byw: Negyddol yw'r posibilrwydd o fod yn				Gweler Adolygiad 9	Gweler Adolygiad 8	Gweler Adolygiad 8				Gweler Adolygiad 3		Yn dibynnu ar effeithiolrwydd gwelliannau i gysylltedd	Yn dibynnu ar effeithiolrwydd gwelliannau i gysylltedd	Angen ystyried materion bioddiogelwch / trosglwyddo cleyfau - penderfyniad strategol

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant		Dŵr			Ansawdd Aer		Cydbwysedd NTG			Cynefinoedd Gweithredol			Gwerth ychwanegol sylweddol o ddull gweithredu'n ymwneud â thirwedd / agosrwydd / dalgyich	
			Wedi cynyddu neu ostwng (gallai'r olaf arwain at ddadleoli)	Gwynwch	Llai o lygryddion mewn dyfroedd croyw	Llai o lygryddion / pathogenau mewn dyfroedd arfordirol	Lliniaru llifogydd	Llai o allyriadau	Iechyd a Lles y Cyhoedd	Lleihau NTG	Gwella dwysedd allyriadau NTG	Gwarchod a chynyddu dalfa garbon Cymru		Gwella tir	Cynnal cynefin lled-naturiol os yw mewn cyflwr da		Gwella cyflwr cynefin lled-naturiol
												Biomass	Pridd				
				sianel ar gyfer clefydau													
30	Y defnydd o rywogaethau coed sy'n oddefgar i hinsawdd y dyfodol yn ôl gwaith modelu ar gyfer creu a chysylltedd, a rhywogaethau coed brodorol heb gynrychiolaeth ddigonol	Coed a llwyni yn cynnwys amaethgoed wigaeth												Tystiolaeth bod rhywogaethau coed yn symud tua'r gogledd			
31	Mesurau rheoli wedi'u hanelu at rywogaethau estron goresgynnol, plâu a chlefydau (yn cwmpasu nifer fawr o ymyriadau manwl sy'n gadarnhaol os ydynt yn effeithiol ond nid yw effeithiolrwydd bob amser wedi'i brofi)	Arall												Cymysgedd mawr o ymyriadau	Cymysgedd mawr o ymyriadau	Mae yna faterion ymarferol ac economaidd yn gysylltiedig â maint; dylai ddileu ffynonellau brechlyn	
Coed a llwyni ar dir amaeth (yn cynnwys Amaethgoedwigaeth)																	
32	Rheolaeth briodol ar gynefinoedd:	Coed a llwyni yn cynnwys					Gweler Adolygiad 9						Gweler Adolygiad 3				Mae ystyriaethau tirlun mosaig

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant		Dŵr			Ansawdd Aer			Cydbwysedd NTG			Cynefinoedd Gweithredol			
			Wedi cynyddu neu ostwng (gallai'r olaf arwain at ddadleoli)	Gwynnwch	Llai o lygryddion mewn dyfroedd croyw	Llai o lygryddion / pathogenau mewn dyfroedd arfordirol	Lliniaru llifogydd	Llai o allyriadau	Iechyd a Lles y Cyhoedd	Lleihau NTG	Gwella dwysedd allyriadau NTG	Gwarchod a chynyddu dalfa garbon Cymru		Gwella tir	Cynnal cynefin lled-naturiol os yw mewn cyflwr da	Gwella cyflwr cynefin lled-naturiol	Gwerth ychwanegol sylweddol o ddull gweithredu'n ymwneud â thirwedd / agosrwydd / dalgyich
												Biomass	Priidd				
	<ul style="list-style-type: none"> cynefinoedd prysgwydd parcdir (gan gynnwys hen goed gwrychoedd/cloddiau, coed mewn gwrychoedd, ar ffiniau caeau, mewn caeau, ar ffridd hen berllannau 	amaethgoed wigaeth															pwysig yn gysylltiedig â'r ffridd
33	Creu amaethgoedwigaeth newydd ar laswelltir â'r/wedi'i wella	Coed a llwyni yn cynnwys amaethgoed wigaeth	Gallai arwain at ddadleoli. Gall ddod yn gytbwys ar gyfer amaethgoed wigaeth, yn dibynnu ar y manylion.				Gweler Adolygiad 9	Gweler Adolygiad 8	Gweler Adolygiad 8	Gweler Adolygiad 3 a 7	Gweler Adolygiadau 3 a 7	Gweler Adolygiadau 3 a 7					Manteision posibl o amaethgoedwigaeth penodol
34	Adfer systemau coedborfeydd ar gynefinoedd lled-naturiol priodol	Coed a llwyni yn cynnwys amaethgoed wigaeth					Gweler Adolygiad 9	Gweler Adolygiad 8	Gweler Adolygiad 8	Gweler Adolygiad 3 a 7	Gweler Adolygiadau 3 a 7	Gweler Adolygiadau 3 a 7		Newidiadu mewn rhywogaethau sy'n debygol o ddigwydd	Newidiadu mewn rhywogaethau sy'n debygol o ddigwydd		
35	Sicrhau cymhwysedd tir gyda choed a phlanhigion	Meincnodi, llinell sylfaen a sgiliau												Tystiolaeth nad yw rheolau'r PAC yn	Tystiolaeth nad yw rheolau'r PAC yn		Tystiolaeth nad yw rheolau'r PAC yn gweithio a

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant		Dŵr			Ansawdd Aer		Cydbwysedd NTG			Cynefinoedd Gweithredol			Gwerth ychwanegol sylweddol o ddull gweithredu'n ymwneud â thirwedd / agosrwydd / dalgylich			
			Wedi cynyddu neu ostwng (gallai'r olaf arwain at ddadleoli)	Gwynwch	Llai o lygryddion mewn dyfroedd croyw	Llai o lygryddion / pathogenau mewn dyfroedd arfordirol	Lliniaru llifogydd	Llai o allyriadau	Iechyd a Lles y Cyhoedd	Lleihau NTG	Gwella dwysedd allyriadau NTG	Gwarchod a chynyddu dalfa garbon Cymru		Gwella tir	Cynnal cynefin lled-naturiol os yw mewn cyflwr da		Gwella cyflwr cynefin lled-naturiol		
Biomass	Pridd																		
	prennau eraill ar gyfer y Cynllun Ffermio Cynaliadwy (o gymharu â rheolau PAC cyfredol, sy'n cyfyngu ar gymhwysedd rhai mathau o dir fferm gyda choed a llwyni o fioamrywiaeth)																		diraddiad tir anghymwys/nodweddion coediog
Pob ymyriad yn ymwneud â chynefin																			
36	Ymyriadau sgiliau: <ul style="list-style-type: none"> • aseswyr • ffermwr 	Meincnodi, llinell sylfaen a sgiliau																	Gwaith cronfa hwyluso ffermwyr ar y gweill
37	Cyflwyno cynlluniau talu peilot yn seiliedig ar ganlyniadau ar gyfer mathau allweddol o gynefinoedd tir fferm	Meincnodi, llinell sylfaen a sgiliau																	Ymchwil ar y gweill ar hyn o bryd
Adolygiad 7: Dull yn seiliedig ar systemau o leihau nwyon tŷ gwydr																			
38	Asesiad o allyriadau	Meincnodi, llinell sylfaen a sgiliau	Mae gwelliannau dwysedd allyriadau yn		Yn dibynnu ar y mesurau lliniaru			Mesur penodol		Offeryn ar gyfer nodi mesurau			Gweler Adolygiad 3						

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant		Dŵr			Ansawdd Aer		Cydbwysedd NTG			Cynefinoedd Gweithredol			Gwerth ychwanegol sylweddol o ddull gweithredu'n ymwneud â thirwedd / agosrwydd / dalgyich	
			Wedi cynyddu neu ostwng (gallai'r olaf arwain at ddadleoli)	Gwynwch	Llai o lygryddion mewn dyfroedd croyw	Llai o lygryddion / pathogenau mewn dyfroedd arfordirol	Lliniaru llifogydd	Llai o allyriadau	Iechyd a Lles y Cyhoedd	Lleihau NTG	Gwella dwysedd allyriadau NTG	Gwarchod a chynyddu dalfa garbon Cymru		Gwella tir	Cynnal cynefin lled-naturiol os yw mewn cyflwr da		Gwella cyflwr cynefin lled-naturiol
												Biomass	Pridd				
	nwyon tŷ gwyr ar raddfa fferm		cynyddu cynhyrchiant														
39	Cofnodi atafaelu Graddfa Fferm ar gyfer dal a storio carbon ar gyfer Biomass prenaidd	Meincnodi, llinell sylfaen a sgiliau											Gweler Adolygiad 3				
40	Cofnodi Dal a Storio Carbon o Laswellt ar Lefel Fferm	Meincnodi, llinell sylfaen a sgiliau											Amrywiad ac ansicrwydd mawr				
41	Gwaith gweinyddol ychwanegol i ffermwyr	Meincnodi, llinell sylfaen a sgiliau							Canllawiau ar y gofyniad tebygol								
42	Cydgrynhoi data i ddarparu Dangosydd Diwydiant	Meincnodi, llinell sylfaen a sgiliau	Targedu gweithgaredau'n well						Manteision deall allyriadau ar lefel fferm								
Adolygiad 8: Gwella ansawdd aer a llesiant																	
43	Lleihau tail yn y tarddle; Storio tail yn well; Gwrtaith	Tail a mewnbyn organig	Peth potensial ar gyfer llai o gynhyrchiant		Mae maint yn dibynnu ar fesur			Mae maint yn dibynnu ar fesur. Efallai na	Llai o allyriadau NH3	Gweler Adolygiad 1 a 7	Gweler Adolygiad 1 a 7	Gweler Adolygiad 3		Gall targedu rheoli allyriadau,		Mae'r manteision yn lluosu ar raddfa. Mae	

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant		Dŵr			Ansawdd Aer		Cydbwysedd NTG			Cynefinoedd Gweithredol			Gwerth ychwanegol sylweddol o ddull gweithredu'n ymwneud â thirwedd / agosrwydd / dalgylch	
			Wedi cynyddu neu ostwng (gallai'r olaf arwain at ddadleoli)	Gwynwch	Llai o lygryddion mewn dyfroedd croyw	Llai o lygryddion / pathogenau mewn dyfroedd arfordirol	Lliniaru llifogydd	Llai o allyriadau	Iechyd a Lles y Cyhoedd	Lleihau NTG	Gwella dwysedd allyriadau NTG	Gwarchod a chynyddu dalfa garbon Cymru		Gwella tir	Cynnal cynefin lled-naturiol os yw mewn cyflwr da		Gwella cyflwr cynefin lled-naturiol
												Biomass	Pridd				
	wedi'i wasgaru'n well. (Mae'r defnydd o wrtaith wedi'i gynnwys o dan 'Rheoli maethynnau pridd')		, ond niwtral yn bennaf					fydd rhai (e.e. taenu tail) yn effeithiol mewn gwirionedd		Cymysg. Rhywfaint o botensial i gynyddu allyriadau N ₂ O, neu CH ₄ (e.e. storio tail)				a chrynhoi coetiroedd gynnal cynefinoedd dilychwyn mewn cyflwr da o ran eu gweithrediad		cadw ardaloedd glân yn ddilychwin fanteisiol i fioamrywiaeth	
44	Newid Defnydd Tir (Trosi o ddwys i led-naturiol neu helaeth)	Trosi	Llai o gynhyrchiant / dadleoli				Gweler Adolygiad 9	Llai o allyriadau NH ₃		Gweler Adolygiad 7		Gweler Adolygiad 3				Mae'r manteision yn lluosu ar raddfa.	
45	Plannu coed ger ffynonellau, fel clustogfeydd gerllaw ardaloedd gwarchoddedig, ac yn y dirwedd ehangach	Coed, llwyni gan gynnwys amaethgoed wigaeth	Rhywfaint o gollu tir cynhyrchiol		Cymysg. Rhywfaint o botensial i rwystro maethynnau, ond potensial i gyfnwid llygredd		Gweler Adolygiad 9	Crynodeiad au llai	Yn lleihau crynodeiadau PM, NH ₃ a llygryddion eraill. Mae'r maint yn amrywio.	Gweler Adolygiad 7	Gweler Adolygiad 7		Gweler Adolygiad 7	Yn dibynnu ar y cyd-destun	Yn dibynnu ar y cyd-destun	Mae'r manteision yn lluosu ar raddfa. Gall targedu lleoliadau plannu gynyddu'r manteision iechyd	
Adolygiad 9: Lliniaru Llifogydd																	

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant		Dŵr			Ansawdd Aer		Cydbwysedd NTG				Cynefinoedd Gweithredol			Gwerth ychwanegol sylweddol o ddull gweithredu'n ymwneud â thirwedd / agosrwydd / dalgylch
			Wedi cynyddu neu ostwng (gallai'r olaf arwain at ddadleoli)	Gwynwch	Llai o lygryddion mewn dyfroedd croyw	Llai o lygryddion / pathogenau mewn dyfroedd arfordirol	Lliniaru llifogydd	Llai o allyriadau	Iechyd a Lles y Cyhoedd	Lleihau NTG	Gwella dwysedd allyriadau NTG	Gwarchod a chynyddu dalfa garbon Cymru		Gwella tir	Cynnal cynefin lled-naturiol os yw mewn cyflwr da	Gwella cyflwr cynefin lled-naturiol	
												Biomass	Pridd				
46	Adfer gorlifdiroedd a gwlyptiroedd	Geomorffolegol a strwythurol	Mae llifogydd yn lleihau cynhyrchiant					Gweler Adolygiad 8	Gweler Adolygiad 8	Gweler Adolygiad 7	Gweler Adolygiad 7		Gweler Adolygiad 3				
47	Coetir gorlifdir	Coed, llwyni gan gynnwys amaethgoed wigaeth; Mawndiroedd, gwlyptiroedd a gorlifdiroedd	Cynhyrchu pren					Gweler Adolygiad 8	Gweler Adolygiad 8	Gweler Adolygiad 7	Gweler Adolygiad 7		Gweler Adolygiad 3				
48	Rhwystrau sy'n gollwng	Geomorffolegol a strwythurol	Mae llifogydd mewn ardaloedd ar lannau afonydd yn lleihau cynhyrchiant							Gweler Adolygiad 7	Gweler Adolygiad 7		Gweler Adolygiad 3				
49	Ardaloedd storio all-lein	Arall (Geomorffolegol)	Mae'n lleihau cynhyrchiant pan gaiff ei lenwi â llifddwr							Gweler Adolygiad 7	Gweler Adolygiad 7		Gweler Adolygiad 3				
50	Coetir dalgylch	Coed, llwyni gan gynnwys amaethgoed wigaeth	Cynhyrchu pren					Gweler Adolygiad 8	Gweler Adolygiad 8	Gweler Adolygiad 7	Gweler Adolygiad 7		Gweler Adolygiad 3				

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant		Dŵr			Ansawdd Aer		Cydbwysedd NTG				Cynefinoedd Gweithredol			Gwerth ychwanegol sylweddol o ddull gweithredu'n ymwneud â thirwedd / agosrwydd / dalgyich
			Wedi cynyddu neu ostwng (gallai'r olaf arwain at ddadleoli)	Gwynnwch	Llai o lygryddion mewn dyfroedd croyw	Llai o lygryddion / pathogenau mewn dyfroedd arfordirol	Lliniaru llifogydd	Llai o allyriadau	Iechyd a Lles y Cyhoedd	Lleihau NTG	Gwella dwysedd allyriadau NTG	Gwarchod a chynyddu dalfa garbon Cymru		Gwella tir	Cynnal cynefin lled-naturiol os yw mewn cyflwr da	Gwella cyflwr cynefin lled-naturiol	
												Biomass	Pridd				
51	Coetir ar draws llethrau	Coed, llwyni gan gynnwys amaethgoed wigaeth	Cynhyrchu pren					Gweler Adolygiad 8	Gweler Adolygiad 8	Gweler Adolygiad 7	Gweler Adolygiad 7		Gweler Adolygiad 3				
52	Coetir ar lannau afonydd	Coed, llwyni gan gynnwys amaethgoed wigaeth; Mawndiroedd, gwlyptiroedd a gorlifdiroedd						Gweler Adolygiad 8	Gweler Adolygiad 8	Gweler Adolygiad 7	Gweler Adolygiad 7		Gweler Adolygiad 3				
53	Rheoli llwybrau dŵr ffo	Geomorffolegol a strwythurol															
54	Rheoli draenio blaenddw	Mawndiroedd, gwlyptiroedd a gorlifdiroedd											Cadwr aeth mawn		Mawndir gweithredol	Mawndir gweithredol	
55	Rheoli pridd a thir (âr)	Rheoli llystyfiant (cymysg)	Cynyddu yn unol â chyflwr y pridd	Cynyddu yn unol â charbon yn y pridd						Gweler Adolygiad 7	Gweler Adolygiad 7		Gweler Adolygiad 3				
56	Rheoli pridd a thir (glaswelltir)	Rheoli llystyfiant (cymysg)								Gweler Adolygiad 7	Gweler Adolygiad 7		Gweler Adolygiad 3				

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant		Dŵr			Ansawdd Aer		Cydbwysedd NTG			Cynefinoedd Gweithredol			Gwerth ychwanegol sylweddol o ddull gweithredu'n ymwneud â thirwedd / agosrwydd / dalgyich	
			Wedi cynyddu neu ostwng (gallai'r olaf arwain at ddadleoli)	Gwynwch	Llai o lygryddion mewn dyfroedd croyw	Llai o lygryddion / pathogenau mewn dyfroedd arfordirol	Lliniaru llifogydd	Llai o allyriadau	Iechyd a Lles y Cyhoedd	Lleihau NTG	Gwella dwysedd allyriadau NTG	Gwarchod a chynyddu dalfa garbon Cymru		Gwella tir	Cynnal cynefin lled-naturiol os yw mewn cyflwr da		Gwella cyflwr cynefin lled-naturiol
												Biomass	Pridd				
57	Nodweddion tirwedd coediog	Rheoli llystyfiant (cymysg)	Manteision peillio	Manteision peillio				Gweler Adolygiad 8	Gweler Adolygiad 8	Gweler Adolygiad 7	Gweler Adolygiad 7		Gweler Adolygiad 3				

Mae Tabl 2.1.2 yn dangos ymhle mae ymyraethau sy'n debyg o ran y ffordd y maent yn rheoli wedi derbyn ystyriaeth ar wahân mewn gwahanol adolygiadau. Mae'r codau oren niferus yn dangos cyfaddawdau a chyd-fanteision niferus y gwahanol ymyraethau. Mae'r codau lliw gwahanol ar gyfer ymyraethau tebyg hefyd yn dangos bod y targed bwriadedig a chyd-destun y ffordd y gweithredir yr ymyrraeth yn hanfodol.

Tabl 2.1.2 Y 57 o ymyraethau a adolygwyd, wedi'u categorio yn ôl 14 math o reolaeth a'r cod lliw terfynol.

Math o reolaeth	Rhif yr adolygiad	Rhif yr ymyrraeth	Glas	Oren	Pinc
Gwrtaith wedi'i weithgynhyrchu a chalchiad	1, 3, 4	1,7,10,16,25	2	1	2
Tir pori	3, 4	3,18,21,23	2	2	
Gwrteithiau a mewnbynnau organig	3, 8	6,15,43	3		
Rheoli llystyfiant (cymysg)	2, 3, 4	2,5,11,21,22	4	1	
Coed a llwyni yn cynnwys agrogoedwigaeth a choetir gwlyb	3, 4, 8, 9	9,20,27,29,33,34,45,47,50,51,52,57	2	10	
Trawsnewid (heb gynnwys llystyfiant coediog)	3, 8	8,13,18,44	3	1	
Diogelu'r pridd	3, 4, 9	11,22,55,56	1	3	
Mawn, corstir a gorlifdir	3, 4, 9	17,25,46,47	2	2	
Llosgi	3, 4	19,26		2	
Torri	3, 4	4,19,24,25	2	2	
Gwahardd da byw	4	24,28	2		
Clefydau a phiâu a rhywogaethau estron ymledol				1	
Geomorffolegol a strwythurol	9	46,48,49,53		4	
Meincnodi, gwaelodlin a sgiliau	1, 4, 7	1,35,36,37,38,39,40,41,42	6	3	

2.2 Detholiad o ymyraethau i'w cefnogi

Mae'n amlwg y bydd y rhestr derfynol o ymyraethau sydd i gael eu cefnogi'n dibynnu ar flaenoriaethau polisi ac asesiadau cost-budd. Roedd y mwyafrif o'r ymyraethau a archwiliwyd gwerth eu hystyried gyda rhai ymyraethau 'Glas' clir ymhob un o'r 14 categori rheolaeth.

Fodd bynnag, mae'r tîm yn awyddus i dynnu sylw at y ffaith nad yw 'Oren' yn golygu nad yw'r adolygwyr arbenigol yn cefnogi'r ymyrraeth. Yn hytrach, dyma ein cais i fod yn agored a hybu dull addasu i achub y blaen ar yr heriau cynyddol mewn byd ar ôl Brexit sy'n ymdopi hefyd â'r heriau cynyddol sy'n gysylltiedig â newid yn yr hinsawdd. Mae'r cod oren yn adlewyrchu hyn: er bod y sylfaen dystiolaeth yn gyfyngedig a/neu mae materion gweithredol sydd angen eu hystyried, mae'r gadwyn rhesymeg yn gyson a gallai'r ymyrraeth fod gwerth ei chefnogi yn y cynllun os ystyrir dadleoliad a risgiau posibl eraill. Ymhob achos ac i bob ymyrraeth sy'n cael ei ystyried, byddem yn annog pobl i ddarllen yr adolygiad penodol yn fanwl yn hytrach na dibynnu ar y tabl crynodeb.

Cynyddu'r defnydd o wrtaith wedi'i weithgynhyrchu oedd yr unig ymyrraeth a dderbyniodd god 'Pinc'. Mae'r sylfaen dystiolaeth, gan gynnwys yr allyriadau nwyon tŷ gwydr sy'n gysylltiedig â gweithgynhyrchu gwrtaith a'r cynnydd mewn risgiau i ansawdd ddŵr, yn gorbwyso'r manteision posibl.

2.3 Pwysigrwydd cyfluniad gofodol yr ymyraethau mewn tirlun

Tynnwyd sylw at un elfen gyd-destunol bwysig mewn perthyn â gofod ar gyfer nifer o'r ymyraethau. Roedd hyn yn ymwneud yn aml â'r gwerth ychwanegol pwysig y gellid ei sicrhau, neu'n wir y ffaith fod yr elfen yn angenrheidiol er mwyn sicrhau budd, o gyfluniad gofodol yr ymyrraeth yn y tirlun. Mae'r elfen ofodol hon yn tueddu bod cryfaf yn yr ymyraethau ansawdd dŵr, lleihau llifogydd, ansawdd aer a bioamrywiaeth. Gallai'r manteision fod yn gysylltiedig â'r ffaith fod ymyraethau'n agos at darddleoedd llygredd neu effeithiau synergaid gweithredu'r ymyraethau mewn ffermydd cyfagos o fewn dalgylch neu dirlun. Dylid nodi, fodd bynnag, y gellid gweld effeithiau negyddol annisgwyl os nad yw rhywfaint o amrywiaeth wedi'i gadw yn y tirlun. Er enghraifft, mae risg o gydamseru tonnau llifogydd o is-ddalgylchoedd drwy ostwng yr amrywiaeth mewn dalgylchoedd a hefyd o ddarparu coridorau nas bwriadwyd a chysylltedd ar gyfer clefyd a rhywogaethau estron ymledol drwy weithredu'r egwyddorion 'gwell cysylltedd' yn gyffredinol. Fodd bynnag, gallai fod yn fuddiol datblygu elfennau o'r cynllun i sicrhau manteision rhoi ymyraethau cyfagos a chydgyffyrddol ar waith mewn dalgylch.

2.4 Metrigau a gwiriad a chefnogaeth i ddull ymaddasol

Yn gyffredinol, mae'r tîm yn cefnogi dull ymaddasol / hyblyg i sicrhau bod modd gwneud newidiadau addas wrth i dystiolaeth newydd ymddangos o waith ymchwil a monitro a gwerthuso parhaus. Nid yw unrhyw adolygiad byth yn gyflawn ac roedd y cyfyngiad amser ar gyfer yr adolygiadau hyn yn arbennig o heriol. Byddem yn annog yn arbennig bod y sylfaen dystiolaeth hon yn cael ei rhannu gyda gwledydd eraill sy'n adolygu'r sylfaen dystiolaeth ar hyn o bryd (e.e. Natural England i Defra) i gymharu â herio ein canfyddiadau.

Dylid nodi hefyd bod y naw adolygiad yn cynnwys nifer o awgrymiadau a materion yn ymwneud â metrigau a materion gwirio nad ydynt wedi eu crynhoi yma.

Gallai addasiad y cynllun newydd wrth i dystiolaeth newydd ymddangos neu wrth i flaenoriaethau newydd gael eu gosod cynnwys:

- Gwell targedu

Yn codi o a) arferion ffermio newydd annisgwyl mewn ardal; b) tystiolaeth newydd o darddleoedd penodol o lygredd a fyddai'n cael effaith fwy petaent yn cael eu rheoli; c) tystiolaeth o drothwyon ecolegol a'u lleoliad a allai gynhyrchu mwy o fuddion petaent yn cael eu targedu.

- Newid mewn cyfraddau taliadau ar gyfer ymyriadau

Yn codi o newid mewn costau sy'n gysylltiedig ag ymyrraeth a/neu well sylfaen dystiolaeth o effaith is neu uwch / ad-daliad ar fuddsoddiad mewn ymyrraeth dros amser.

- Newid ym manylion penodol yr ymyrraeth / arfer rheoli

Yn codi o dystiolaeth newydd, megis adborth o'r effeithiau monitor ymyriad, o'r gofynion gweithredol ymarferol penodol ar gyfer ymyrraeth i ostwng cyfaddawdau neu i wella maint neu sefydlogrwydd y canlyniad bwriadedig.

- Cyflwyno neu ddileu ymyrraeth

Yn codi, er enghraifft, o a) newidiadau sylfaenol yn y gadwyn dystiolaeth achosol (e.e. tystiolaeth ymchwil newydd), b) symudiadau yn yr amgylchedd gymdeithasol-economaidd sy'n achosi i ymyrraeth newid ei statws cyfredol; c) ymddangosiad dull newydd nad oedd wedi cael ei ystyried o'r blaen.

3. Tabl Crynodeb AI ar gyfer Adolygiad Tystiolaeth Atodiad-4B (Tir Ffermio wedi'i Wella)

Comisiynwyd yr adolygiad ar gyfer yr adroddiad *Adeiladu Gwytnwch Ecosystem ar Dir Ffermio Wedi'i Wella* (Atodiad Technegol-4B/ERAMMP Adroddiad-25) yn hwyrach na'r adolygiadau eraill, a chytunwyd ar ail-weithio'r tabl AI i roi gronynnedd gwybodaeth ar gyfer gwahanol dacs bioamrywiaeth.

Tabl 3.1.1 Tabl crynodeb ar gyfer yr holl ymyriadau yn Adolygiad Tystiolaeth 4B: Tir Fferm wedi'i Wella. Mae'r tabl hwn yn cynnwys crynodeb o'r sylfaen dystiolaeth o ganlyniadau posibl o ystod o ymyriadau sydd wedi'u hadolygu gan dîm ERAMMP Adolygiad Tystiolaeth CFfC 4B Tir Ffermio Wedi'i Wella. Sylwch fod y Canlyniadau Bioamrywiaeth wedi'u rhannu ymhellach yn dacs oherwydd gall tacs targed a chanlyniadau amrywio. Mae'r cod lliw ar gyfer canlyniadau pob ymyrraeth yn nodi statws y sylfaen dystiolaeth ar gyfer y canlyniad penodol, pan ystyriwyd hyn. Ni ddarparodd y tîm unrhyw god lliw cyffredinol ar gyfer ymyrraeth fel y gwnaed ar gyfer Tabl 2.1.1. Mae cysylltiadau â chanlyniadau eraill, sef ansawdd aer, ansawdd dŵr a chydbwysedd nwy tŷ gwydr wedi'u cynnwys lle bu amser i'w hystyried, neu roedd cysylltiad clir ag adolygiadau blaenorol a Thabl 2.1.1. Hefyd, mae nodiadau ar gyd-destun tirwedd y dylid eu hystyried ar gyfer unrhyw ymyrraeth, yn ogystal ag effeithiau posibl ar gynhyrchiant amaethyddiaeth.

Allwedd Lliw:

- **Glas** = ymyriad sydd wedi'i brofi'n dda mewn nifer o safleoedd gyda chanlyniadau sy'n gyson â chadwyn resymeg a dderbynnir. Dim anfanteision rhesymol na chyfyngiadau ymarferol yn ymwneud â'i weithredu'n llwyddiannus.
- **Oren** = cytundeb o fewn y gymuned arbenigol bod cadwyn resymeg y gellir ei chefnogi ar gyfer yr ymyriad ond mae'r dystiolaeth yn gyfyngedig ar hyn o bryd a/neu nid oes unrhyw gyfaddawd neu anfantis sylweddol y mae angen i LIC eu hystyried;
- **Pinc** = nid yw barn arbenigol yn cefnogi'r gadwyn resymeg a/neu er bod y gadwyn resymeg yn awgrymu y dylai weithio mae dystiolaeth bod:
  - ei botensial ymarferol yn gyfyngedig oherwydd ystod o faterion (e.e. y tu hwnt i ddisgwyliad rhesymol y cymorth cynghori y gellir ei ddarparu a/neu ganlyniad amrywiol iawn y tu hwnt i ddealltwriaeth gyfredol neu'r gallu i dargedu);
  - mae maint y canlyniad / budd mor fach â'r cyd-fanteision mor brin fel na fydd yn werth y costau gweinyddol;
  - a/neu mae cyfaddawdau sylweddol.
- Llwyd = y tu hwnt i derfynau'r dasg adolygu.
- Gwyn = ddim yn berthnasol i ymyriad neu heb ei ystyried oherwydd cyfyngiadau amser.

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant Amaeth	Tacsas bioamrywiaeth					Ystyriaethau tirwedd			Cyfaddawdau a chyd-fuddion (Pecyn Tystiolaeth CFFC)		
			Wedi cynyddu neu ostwng (effaith dadleoli posibl)	Adar	Planhigion	Infertebratau	Mamaliaid	Ymlusgiaid	Cysylltedd	Dibyniaeth cyd-destun tirwedd	Synergedd ag ymyriadau eraill	Ansawdd Aer	Dŵr	Cydbwyedd NTG
Grassland infield management Rheoli glaswelltir o fewn caeau														
1	Lleihau'r defnydd o wrtaith, plaladdwr neu chwynladdwr; defnyddio gwrteithwyr organig yn hydrach na rhai mwynol	Maetholion a chemegau rheoli	Potensial ar gyfer colled e.e. os yw caeau yn gyfyngedig i N, posiblirwydd gwella cynaliadwyedd tymor hir	Tystiolaeth amwys am effeithiau cadarnhaol a negyddol, a mân potensial ar gyfer gostyngiadau mewnbyn yng Nghymru		Rhai effeithiau cadarnhaol, ond roedd llawer o astudiaethau wedi'u drysu gan fesurau estyn glaswelltir eraill a thystiolaeth gyfyngedig i Gymru	Little evidence for effects on target species, effects and little potential for input reduction in Wales			I'r mwyafrif o dacsas anifeiliaid, gall cynefin lled-naturiol gerllaw effeithio ar ganlyniadau	Posibl y bydd angen rheoli pellach i weld buddion.	Potensial ar gyfer gostyngiad mewn allyriadau NH ₃	Budd posibl ar gyfer ansawdd dŵr croyw	Gostyngiad o NTG o gynhyrchu agrogemegau, er y gallai rhywfaint o C pridd gael ei gollu
2	Addasu dyddiadau cyntaf ar gyfer torri gwair neu bori ar laswelltir sydd wedi'i wella neu ei led-wella; defnyddio technegau torri gwair i leihau marwolaethau; gadael mannau heb eu torri mewn caeau silwair	Torri	Potensial ar gyfer colled e.e. yn ystod cyfnod o ddim pori, ond potensial i ennill pe bai'r tir wedi ei bori'n ormodol yn y gorffennol	Rhai effeithiau cadarnhaol o batrymau torri gwair penodol ar gyfer rhai rhywogaethau ond ddim yn eglur ym mhob astudiaeth		Effeithiau cadarnhaol pan fo torri gwair yn anaml iawn (cyfnodau o 2-3 blynedd)			Mae cynefin lloches gerllaw yn dylanwadu'n gritigol ar rai effeithiau torri gwair	Posibl y bydd gwerth ychwanegol gydag ymyriadau eraill				
3	Newid rheolaeth pori, gan gynnwys pori torfol	Pori		Ychydig a astudiwyd - byddai effaith amseriad pori torfol yn	Tystiolaeth cyfyngedig ar bori torfol	Tystiolaeth cyfyngedig ar bori torfol								

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant Amaeth	Tacsu bioamrywiaeth					Ystyriaethau tirwedd			Cyfaddawdau a chyd-fuddion (Pecyn Tystiolaeth CFC)		
			Wedi cynyddu neu ostwng (effaith dadleoli posibl)	Adar	Planhigion	Infertebratau	Mamaliaid	Ymlusgiaid	Cysylltedd	Dibyniaeth cyd-destun tirwedd	Synergedd ag ymyriadau eraill	Ansawdd Aer	Dŵr	Cydbwyedd NTG
				hollbwysig, a gallai fod yn hynod negyddol										
4	Trin uchder torri gwair silwair	Torri	Colled cynnyrch yn bosib	Dangosodd un treial dim budd a nam ymarferol yn ei dyluniad										
5	Trosi glaswelltir sydd wedi'i wella / lled-wella i laswelltir sy'n llawn (mwy) o rywogaethau	Trosi	Tystiolaeth gymysg ar yr effeith ar gynhyrchiant	Heb ei astudio yn uniongyrchol ond dylai fod â buddion lleol o leiaf			Dim tystiolaeth; ond dylai fod â buddion lleol o leiaf		Byddai creu cynefinoedd yn cynyddu cysylltedd cynefinoedd lled-naturiol	Mae rhai rhywogaethau angen eu cytrefu o safleoedd lled-naturiol cyfagos	Posibl y bydd angen ymyrraeth i leihau ffrwythlondeb y pridd	Potensial ar gyfer gostyngiad mewn allyriadau NH ₃	Rhywfaint o botensial i ddal maetholion	Gostyngiad o NTG o gynhyrchu agrogemegau, ac enillion potensial mewn C pridd
Arable infield management Rheoli tir âr o fewn caeau														
6	Lleihau'r defnydd o wrtaith, plaladdwr neu chwynladdwr	Maetholion a chemegau rheoli	Cynnyrch is / colledion cnwd uwch, er yn ostyngiad yn hytrach na diwedd, llai o effaith - cynaliadwyedd tymor hir a allai wella	Cynnydd mewn infertebratau / bwyd ar gael, ond tystiolaeth ar gyfyngedig o effeithiau ar lefel boblogaeth	Cynnydd mewn amrywiaeth blodau a chwyn â	Cynnydd mewn peillwyr, arthropoda u, biota pridd	Cynnydd mewn infertebratau ar gyfer prifysorion , mewn theori, ond dim tystiolaeth			Cyd-destun tirwedd yn bwysig, astudiaethau 'n dangos os nad yw'r cyd-destun yn gefnogol yna dim ond effeithiau lleol y mae'r opsiynau hyn yn eu cael.	Synergeddau a chylchdroi cnydau, gorchudd, cynyddu cynefin lled-naturiol i wella amddiffyniad / maetholion naturiol	Potensial ar gyfer gostyngiad mewn NH ₃	Budd posibl ar gyfer ansawdd dŵr croyw	Gostyngiad o NTG o gynhyrchu agrogemegau, er y gall dadleoli cynhyrchu ddigwydd

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant Amaeth	Tacsu bioamrywiaeth					Ystyriaethau tirwedd			Cyfaddawdau a chyd-fuddion (Pecyn Tystiolaeth CFC)		
			Wedi cynyddu neu ostwng (effaith dadleoli posibl)	Adar	Planhigion	Infertebratau	Mamaliaid	Ymlusgiaid	Cysylltedd	Dibyniaeth cyd-destun tirwedd	Synergedd ag ymyriadau eraill	Ansawdd Aer	Dŵr	Cydbwyedd NTG
7	Defnyddio gwrtheithwyr organig yn hytrach na gwrtheithwyr mwynol; mewnbynnau deunydd organig arall	Tail a mewnbynnau organig	Cynnydd mewn cynhyrchiant planhigion a chynhyrchu bwyd	Heb ei brofi, ni ddisgwylir unrhyw effaith gan fod maint maetholion yn bwysicach na'r math	Heb ei brofi, ni ddisgwylir unrhyw effaith gan fod maint maetholion yn bwysicach na'r math	Cadarnhaol ar gyfer infertebratau pridd - o AT blaenorol	Heb ei brofi, ni ddisgwylir unrhyw effaith gan fod maint maetholion yn bwysicach na'r math				Cynhelir ansawdd y pridd trwy lai o waith aredig, synergedd â chylchdroadau cnydau a chnydau gorchudd		Trwytholch i nitradau	Gostyngiad o NTG o gynhyrchu agrogemegau, cynnydd mewn COP, ond cynnydd mewn allyriadau N ₂ O
8	Lleihau aredig (LIA)	Diogelu'r pridd	Llai o gynnyrch yn y tymor byr, cynaliadwyedd tymor hir, os caiff ei gyfuno ag opsiynau eraill e.e. cnydau gorchudd, gellir lleihau effeithiau cylchdroi cnydau	Dim ond tystiolaeth wan, anghyson ar gyfer effeithiau cadarnhaol - gall buddion cyflenwi bwyd gael eu trechu gan effeithiau dulliau o reoli chwyn.	Cynyddu amrywiaeth planhigion, ond hefyd chwyn, a gallai arwain at fwy o ddefnydd o chwynladdwr	Cynnydd mewn infertebratau, a ysglyfaeth wyr plâu, pryfed genwair	Cynnydd mewn dwysedd ac amrywiaeth mamaliaid bach			Lliniaru problemau posibl os oes mwy o gynefin lled-naturiol	Pwysig gweithredu LIA gydag opsiynau eraill e.e. gwrtaith organig, cnydau gorchudd, cylchdroi cnydau i liniaru effeithiau negyddol		Os oes defnydd uwch o chwynladdwr yna mae effeithiau negyddol, potensial cadw gwaddod	Tystiolaeth gymysg o effeithiau ar POC, tystiolaeth rhannol o gynydd mewn allyriadau N ₂ O
9	Cyflwyno neu addasu cylchdroadau cnwd/glaswelltir; cnydio cydymaith; hau llai o rawnfwydydd gwanwyn; a byrgnydau/cnydau	Rheolaeth llystyfiant (cymysg)	Cynnydd mewn cynnyrch yn enwedig gyda sefydlynau N.	Ymyriadau amrywiol iawn gydag ystod o effeithiau: mae cylchdroadau mwy cymhleth yn debygol o fod yn bositif i'r mwyafrif o	Gostyngiad mewn amrywiaeth planhigion trwy atal chwyn, ond buddion cyffredinol o	Cynnydd mewn peillwyr, arthropoda, biota pridd	Cynnydd mewn dwysedd ac amrywiaeth mamaliaid bach, Mae cnydau			Gwell bioamrywiaeth lle mae cynefinoedd mwy lled-naturiol; effeithiau'n debygol o fod yn fwy lle	Synergeddau â LIA, mewnbynnau organig, ymylon		Gostyngiad mewnbynnau, llai o drwytholch i N ₂ O yn y chwynladdwyr	Mae cnydau gorchudd yn lleihau allyriadau N ₂ O yn y tymor byr ond yn cynyddu yn

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant Amaeth	Tacsia bioamrywiaeth					Ystyriaethau tirwedd			Cyfaddawdau a chyd-fuddion (Pecyn Tystiolaeth CFC)		
			Wedi cynyddu neu ostwng (effaith dadleoli posibl)	Adar	Planhigion	Infertebratau	Mamaliaid	Ymlusgiaid	Cysylltedd	Dibyniaeth cyd-destun tirwedd	Synergedd ag ymyriadau eraill	Ansawdd Aer	Dŵr	Cydbwydd NTG
	gorchudd (gan gynnwys codlysiau)			rywogaethau, cnydau gorchudd yn negyddol yn bennaf, a thanhau o bosibl yn bositif	llai o chwynladdwr		gorchudd yn darparu gorchudd gaeaf ar gyfer ysgyfarnog od			mae newidiadau'n creu mwy o wrthgyferbyniad mewn tirweddau			ym tymor hwy oherwydd rhyngweithio â chylch C.	
10	Gadael sofr dros y gaeaf, heb ei chwistrellu, tan y gaeaf hwyr	Rheolaeth llystyfiant (cymysg)	Effeithiau minimol os yn rhan o drefn cynyddio gwanwyn	Effeithiau cadarnhaol amlwg ar adar	Gallai diffyg chwistrellu gynyddu amrywiaeth, yn ddibynnol ar fanc / ffynonellau hadau		Effaith gadarnhaol i'w chael ar ysgyfarnog od			Yn annhebygol o fod yn ymarferol lle nad yw cylchdroadau yn cynnwys cynyddio gwanwyn. Bydd yn fwy effeithiol mewn tirweddau gyda chynffwrdd gaeaf sy'n llai cyfoethog o hadau.		Os cefnogir cadw sofr, dylai leihau trwytholchi maetholion a gwella ansawdd dŵr		
11	Gadael sofr dros y gaeaf heb ei chwistrellu a'i dilyn gyda braenar gwanwyn	Rheolaeth llystyfiant (cymysg)	Colled o gynhyrchiant o flwyddyn fraenar ond buddion tymor hir posibl o fraenaru	Tystiolaeth gref dros ddewis cynefinoedd; effeithiau poblogaeth benodol ddim eto'n eglur	Strwythr fflora a llystyfiant amrywiaethol	Cynnydd mewn amrywiaeth infertebratau	Effaith gadarnhaol ar ysgyfarnog od					Dylai leihau trwytholchi maetholion a gwella ansawdd dŵr		

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant Amaeth	Tacsu bioamrywiaeth					Ystyriaethau tirwedd			Cyfaddawdau a chyd-fuddion (Pecyn Tystiolaeth CFC)		
			Wedi cynyddu neu ostwng (effaith dadleoli posibl)	Adar	Planhigion	Infertebratau	Mamaliaid	Ymlusgiaid	Cysylltedd	Dibyniaeth cyd-destun tirwedd	Synergedd ag ymyriadau eraill	Ansawdd Aer	Dŵr	Cydbwyedd NTG
12	Tir braenar / lleiniau nad ydynt wedi'u hau	Rheolaeth llystyfiant (cymysg)	Effeithiau negyddol bach ar gynnyrch yn anochel	Effeithiau cadarnhaol ar yr ehedydd, y gylfinir carreg a'r gormchwigen	Effeithiau cadarnhaol ar blanhigion fasgwlaidd	Effeithiau cymysg ar infertebratau					Yn debygol o fod yn fwy effeithiol lle mae cynyddio'r gwanwyn yn brin		Dylai leihau trwytholchi maetholion a gwella ansawdd dŵr, ond ar raddfa bychan iawn	
13	Gwrthdroi tir â'r a heterogenedd tirwedd	Trosi	Effeithiau negyddol ar gynnyrch â'r yn anochel, ond os cânt eu trosi'n laswelltir gallant fod yn cynhyrchu da byw	Tystiolaeth gyfyngedig yn unig ar gyfer buddion, ond gallai rhoi buddion trwy heterogenedd tirwedd mewn ardaloedd â'r	Dibynnu a yw'n adfer glastir sy'n llawn rhywogaethu neu gymysgedd glaswellt amrywiaeth isel	Gall yr opsiwn hwn gael effeithiau cadarnhaol sylweddol ar amrywiaeth infertebratau, ond yn ddibynnol ar y math o laswelltir sy'n cael ei adfer				Cadarnhaol mewn tirweddau heterogenaid	Tebygol o fod yn fwy effeithiol lle mae tir â'r yn drech		Dylai leihau trwytholchi maetholion a gwella ansawdd dŵr	Mae'n debygol bod trosi tir â'r yn laswelltir yn cynyddu pridd C ac yn lleihau NTG o gynhyrchu agrogemegol, ond mae effeithiau dadleoli yn bosibl
Ffermio organig														
14	Ffermio organig	Arall	Gostyngiad mewn cynnyrch, ond yn ddibynnol ar gyd-destun (math o bridd, math o gnwd, rheolaeth) a	Effeithiau cadarnhaol ar doreth ac amrywiaeth adar (trwy'r adnoddau a ddefnyddir),	Effeithiau cadarnhaol amrywiaeth planhigion	Effaith gadarnhaol ar lawer o infertebratau - chwilod carabid,	Cynnydd mewn gweithgareddau ystlumod ond wedi'i gysylltu'n			Mwy o effaith yn lleol, cyd-destun tirwedd yn bwysicach. Llai o effaith mewn	Synergeddau â chylchdroi cnydau, cnydau gorchudd, cynyddu	Potensial ar gyfer gostwng NH ₃	Budd posibl ar gyfer ansawdd dŵr croyw	Gostyngiad o NTG o gynhyrchu agrogemegau, er y gall dadleoli

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant Amaeth	Tacsia bioamrywiaeth					Ystyriaethau tirwedd			Cyfaddawdau a chyd-fuddion (Pecyn Tystiolaeth CFC)			
			Wedi cynyddu neu ostwng (effaith dadleoli posibl)	Adar	Planhigion	Infertebratau	Mamaliaid	Ymlusgiaid	Cysylltedd	Dibyniaeth cyd-destun tirwedd	Synergedd ag ymyriadau eraill	Ansawdd Aer	Dŵr	Cydbwyedd NTG	
			gallant dros amser	ond yn gysylltiedig â chynefin yn hytrach na rheolaeth fel y cyfryw			gloynnod byw, pryfed genwair, ac ati.	gryfach â strwythur cynefinoedd (yn hytrach na ffermio'n organig fel y cyfryw)			tirweddau heterogenaidd	cynefin lled-naturiol i wella amddiffyniad / maetholion naturiol			cynhyrchu ddigwydd
Rheolaeth wedi'i haddasu o stribedi / lleiniau o amgylch y cae															
15	Rhoi stribedi / ymylon byffer o laswellt parhaol ar hyd ymylon caeau neu o fewn caeau	Rheolaeth llystyfiant (cymysg)	Cymysgedd o dystiolaeth yn effeithio ar gynnyrch	Cadarnhaol i adar o ran defnydd, ond ychydig o dystiolaeth o effeithiau ar boblogaeth	Cadarnhaol i amrywiaeth planhigion	Cynnydd mewn peillwyr, infertebratau eraill	Draenogod, ysgyfarnogod a chymunedau mamaliaid bach yn defnyddio byfferau ymylon glaswellt	Buddion i'r llyffant cyffredin, neidr laswellt a'r fadfall gyffredin	Cynnydd mewn cysylltedd, yn enwedig mewn tirweddau syml wedi'u haddasu'n fawr	Cyd-destun tirwedd yn bwysig. Tystiolaeth gymysg ynghylch a yw'n fwy llwyddiannus mewn tirweddau heterogenaidd neu syml	Synergeddau ag opsiynau eraill, cylchdroi cynydu, cnydau gorchudd, LIA; profion uniongyrchol ar gyfer effeithiau rhyngweithio ar adar wedi methu â dangos effeithiau clir na thystiolaeth ar gyfer rhyngweithio negyddol â lleiniau braenar ar	Potensial ar gyfer gostwng NH ₃	Gweithred fel stribedi byffer i ddal llygryddion, llai o fewnbynnau o bosibl e.e. plaladdwyr	Gostyngiad o NTG o gynhyrchu agrogemegau, Gwella COP uwchbridd	

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant Amaeth	Tacsu bioamrywiaeth					Ystyriaethau tirwedd			Cyfaddawdau a chyd-fuddion (Pecyn Tystiolaeth CFC)			
			Wedi cynyddu neu ostwng (effaith dadleoli posibl)	Adar	Planhigion	Infertebratau	Mamaliaid	Ymlusgiaid	Cysylltedd	Dibyniaeth cyd-destun tirwedd	Synergedd ag ymyriadau eraill	Ansawdd Aer	Dŵr	Cydbwyedd NTG	
											gyfer ehedydd				
16	Talarau cadwraeth (cnwd heb ei chwistrellu); talarau grawn heb eu cynaeafu	Rheolaeth llystyfiant (cymysg)	Gostyngiadau bach anochel yn y cynnyrch	Cadarnhaol i rai rhywogaethau lleol, llai o dystiolaeth ar lefel y boblogaeth, ond mae'n opsiwn anghyffredin	Cadarnhaol ar gyfer amrywiaeth planhigion	Cadarnhaol ar gyfer infertebratau					Cyd-destun tirwedd yn debygol o fod yn bwysig ar gyfer cronfa rhywogaethau	Synergeddau ag opsiynau eraill, cylchdroi cnydau, cnydau gorchudd, LIA	Potensial ar gyfer gostwng NH ₃	*	Gostyngiad o NTG o gynhyrchu agrogemegau
17	Banciau chwilog	Rheolaeth llystyfiant (cymysg)	Colli ardal wedi'i chnydio ond ennill gwasanaethau ecosystem?			Effeithiau cadarnhaol ar infertebratau ond yn is nag ymylon caeau glaswellt					Tebygol o fod yn fwy effeithiol mewn tirweddau â rwydwysydd heb lawer o gynefin lled-naturiol				
18	Plannu sribedi o gymysgedd blodau neithdar / blodau gwyllt	Rheolaeth llystyfiant (cymysg)	Gostyngiadau anochel yn yr ardal sy'n cael ei chnydio a'r cynnyrch	Tystiolaeth rhannol o effeithiau ar adar penodol, oherwydd cynnydd o infertebratau, ond gall fod ar raddfa rhy fach	Cynnydd yn amrywiaeth planhigion - gall ddirywio dros amser	Cynnydd mewn peillwyr					Effaith ar cyd-destun tirwedd yn dibynnol ar dacson	Synergeddau ag opsiynau eraill, cylchdroi cnydau, cnydau gorchudd, LIA			

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant Amaeth	Tacsu bioamrywiaeth					Ystyriaethau tirwedd			Cyfaddawdau a chyd-fuddion (Pecyn Tystiolaeth CFC)			
			Wedi cynyddu neu ostwng (effaith dadleoli posibl)	Adar	Planhigion	Infertebratau	Mamaliaid	Ymlusgiaid	Cysylltedd	Dibyniaeth cyd-destun tirwedd	Synergedd ag ymyriadau eraill	Ansawdd Aer	Dŵr	Cydbwysedd NTG	
19	Plannu bwyd gaeaf i adar / sribedi gorchudd	Rheolaeth llystyfiant (cymysg)	Gostyngiadau anochei yn yr ardal sy'n cael ei chnydio a'r cynnyrch	Tystiolaeth gref o gysylltiad cadarnhaol â dewis cynefinoedd a thwf poblogaeth, ond mae tystiolaeth ddiweddar yn awgrymu y gallai dirywio yn y tymor hir				Effaith gadarnhaol bosibl ar ffurf gorchudd ar gyfer ysgyfarnogod			Gallai fod yn fwy deniadol mewn tir bugeiliol yn hytrach na thir âr	Bydd mwy o effeithiau mewn tirweddau sydd â llai o gynefin gaeaf llawn hadau (e.e. tirweddau bugeiliol).			
20	Gadael ymylon heb eu trin, heb eu torri	Rheolaeth llystyfiant (cymysg)	Gostyngiadau anochei yn yr ardal sy'n cael ei chnydio a'r cynnyrch	Dim tystiolaeth unrhyw fuddion i adar; gall fod o fudd mewn egwyddor ond ar raddfa rhyfach	Mae amrywio tyfu ac amseru yn cynyddu amrywiaeth	Gellir cael cyfoeth uwch o infertebratau, ond mae amaethu yn achosi marwolaeth rhai rhywogaethau									
Rheolaeth o nodweddion a thir amaethyddol anghynhyrchiol															
21	Rheoli pyllau fferm	Mawndiroedd, gwlyptiroedd a gorlifdiroedd	Mae nodweddion gwlyptir yn chwarae rhan amlwg mewn rheoli maetholion a rheoli risg llifogydd	Mae manteision amlwg o reoli gwlyptir.				Mae manteision amlwg o reoli gwlyptir, ond mae hefyd yn	Mae manteision amlwg o reoli gwlyptir, ond mae hefyd yn	Tystiolaeth yn dangos dylanwadau cryf ar wlyptir a chrysiâu o'r	Tystiolaeth o effeithiau rheoli yn gyrru gwelliant, os rheolir ffactorau		Tystiolaeth o effeithiau rheoli yn gyrru gwelliant, os rheolir ffactorau	Cynnydd o effeithiau rheoli yn mewn allyriadau NO ₂ o welyau cors.	

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant Amaeth	Tacsia bioamrywiaeth					Ystyriaethau tirwedd			Cyfaddawdau a chyd-fuddion (Pecyn Tystiolaeth CFC)			
			Wedi cynyddu neu ostwng (effaith dadleoli posibl)	Adar	Planhigion	Infertebratau	Mamaliaid	Ymlusgiaid	Cysylltedd	Dibyniaeth cyd-destun tirwedd	Synergedd ag ymyriadau eraill	Ansawdd Aer	Dŵr	Cydbwysedd NTG	
									bosibl hwyluso clefydau mewn brogaod	bosibl hwyluso clefydau mewn brogaod	tirwedd o'i hamgylch.	amgylchynol hefyd e.e. gormodedd o faetholion yn effeithio ar wlyptiroedd wedi'u hadfer neu eu gwella.		amgylchynol hefyd e.e. gormodedd o faetholion yn effeithio ar wlyptiroedd wedi'u hadfer neu eu gwella.*	
22	Rheoli gwrychoedd a nodweddion coediog llinol	Rheolaeth coed a llwyni	Dim effaith gan fod nodweddion yn anghynhyrchiol	Gweler ERAMMP Adroddiad-4: <i>Adolygiad Tystiolaeth CFC Atodiad-4 Adeiladu Gwytnwch Ecosystem</i> am dystiolaeth o reolaeth fuddiol ar y grwpiau hyn					Mae buddion cofnodedig ar gyfer nentydd coediog ac ochrau afonydd	Buddion cofnodedig ar gyfer symudiadau infertebratau ac adar. Yn fwy cyfochrog ar gyfer planhigion.	Tystiolaeth yn dangos dylanwadau cryf o'r tirwedd amgylchynol	Tystiolaeth o effeithiau rheoli yn gyrru gwelliant, os rheolir ffactorau amgylchynol hefyd e.e. gormodedd o faetholion	Buddion cofnodedig i ansawdd aer a dal llygryddion		Optimeiddio sinc carbon yn dibynnu ar reolaeth briodol a'r defnydd o stoc pren i lawr yr afon.
23	Rheoli coed ar dir fferm a choetir	Rheolaeth coed a llwyni	Dim effaith gan fod nodweddion yn anghynhyrchiol, ac eithrio os ydynt yn rhan o economi'r fferm.	Gweler ERAMMP Adroddiad-4: <i>Adolygiad Tystiolaeth CFC Atodiad-4 Adeiladu Gwytnwch Ecosystem</i> am dystiolaeth o reolaeth fuddiol ar y grwpiau hyn					Effeithiau rheoli yn ddibynnol ar y rhywogaethau targed, ac a yw cynefin canol-olyniaethol neu	Gweler Adolygiad Tystiolaeth 4 (AT4) a phecyn tystiolaeth Genedlaethol Cymru am dystiolaeth sy'n cefnogi	Gweler AT4 a phecyn tystiolaeth Coedwig Genedlaethol Cymru am agosrwyddat	Tystiolaeth o effeithiau rheoli yn gyrru gwelliant, os rheolir ffactorau amgylchynol hefyd e.e. gormodedd o faetholion	Buddion cofnodedig i ansawdd aer a dal llygryddion		Optimeiddio sinc carbon yn dibynnu ar reolaeth briodol a'r defnydd o stoc pren i lawr yr afon.

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant Amaeth	Tacsas bioamrywiaeth					Ystyriaethau tirwedd			Cyfaddawdau a chyd-fuddion (Pecyn Tystiolaeth CFC)		
			Wedi cynyddu neu ostwng (effaith dadleoli posibl)	Adar	Planhigion	Infertebratau	Mamaliaid	Ymlusgiaid	Cysylltedd	Dibyniaeth cyd-destun tirwedd	Synergedd ag ymyriadau eraill	Ansawdd Aer	Dŵr	Cydbwysedd NTG
									cynefin coetir yn fuddiol.	dylanwad cadarnhaol agosrwydd at gynefinoedd lled-naturiol a choetir didor.	gynefinoedd lled-naturiol a choetir didor.			
24	Rheoli ardaloedd bach o gynefinoedd lled-naturiol a nodweddion wedi'u hymgorffori mewn tir wedi'i wella	Rheolaeth llystyfiant (cymysg)	Mae'r rhain yn ardaloedd amaethyddol anghynhyrchiol felly nid oes effaith.	Mae angen mwy o dystiolaeth i gefnogi'r budd net a ddaw o reolaeth, yn enwedig lle mae'r nodwedd yn fach, mewn cyflwr gwael ac ar wahan, ac ar raddfeydd mwy. Bydd effeithiau penodol hefyd yn gysylltiedig â'r math o gynefin.						Tystiolaeth yn dangos effaith gref o ddwyster defnydd tir cyfagos ar swyddogaethau lloches nodweddion bach a nodweddion llinol.	Awgryma rhesymeg y gallai adfer aflonyddwch, a chysylltiad â thir wedi'i wella, arwain at fwy o gysylltiad â gormodedd o faetholion. Mae'r dystiolaeth yn gyfyngedig serch hynny.			
25	Creu coetir ac amaeth-goedwigaeth newydd ar dir fferm wedi'i wella		Gweler ERAMMP Adroddiad-32:Coedwig Genedlaethol yng Nghymru - Adolygiad Tystiolaeth											
Ymyriadau eraill														
26	Darparu bwyd ychwanegol i adar neu famaliaid	Arall	Dim effaith	Tystiolaeth mewn treialon o fuddion i rywogaethau			Dim treialon na thystiolaeth			Effeithiolrwydd a gwerth yn debygol o ddbynnu ar	Dylai effeithiolrwydd fod yn gysylltiedig			

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant Amaeth	Tacsau bioamrywiaeth					Ystyriaethau tirwedd			Cyfaddawdau a chyd-fuddion (Pecyn Tystiolaeth CFC)			
			Wedi cynyddu neu ostwng (effaith dadleoli posibl)	Adar	Planhigion	Infertebratau	Mamaliaid	Ymlusgiaid	Cysylltedd	Dibyniaeth cyd-destun tirwedd	Synergedd ag ymyriadau eraill	Ansawdd Aer	Dŵr	Cydbwydd NTG	
				sy'n bwyta grawn, ond yn gyfyngedig o ran maint effaith ac heb ei ddangos mewn CAA gwirioneddol				effeithiau ar unrhyw rywogaeth o ddiddordeb; ni awgrymwyd fel dull perthnasol			argaeledd adnoddau cyfagos, h.y. cynyddio a chynefinoedd llawn hadau, yn ogystal â dwysedd rhywogaethau targed	ag argaeledd adnoddau cyflenwol y gellir ei ddarparu neu ei wella gan ymyriadau eraill, megis cynefin bridio, ond nid oes tystiolaeth gefnogol			
27	Rheoli mamaliaid ac adar ysglyfaethus (e.e. llwynogod, brain, carlymod a gwencïod)	Arall	Dim effaith	Tystiolaeth yn cefnogi effeithiau cadarnhaol mewn rhai cyd-destunau penodol, ond nid yw eto wedi'i ddatblygu na'i brofi fel ymyrraeth ddiffiniedig, ac mae trafferthion ymarferol a damcaniaethol sylweddol wrth weithredu				Dim treialon na thystiolaeth o effeithiau ar unrhyw rywogaeth o ddiddordeb; ni awgrymwyd fel dull perthnasol			Effeithlonrwydd yn bendant o gael ei ddylanwadu gan ffactorau megis cydestun poblogaeth ysglyfaethwyr, adnoddau amgen sy'n cefnogi helaethrwydd ysglyfaethwyr, ond nid oes astudiaethau penodol eto	Byddai disgwyl i reoliadau CAA eraill cyflenwi adnoddau i ysglyfaethwyr, neu beidio â'u hannog, ond nid oes ymchwiliad uniongyrchol wedi ei wneud			

Rhif	Pwnc ac Ymyriad	Math o ymyriad*	Cynhyrchiant Amaeth	Tacsia bioamrywiaeth					Ystyriaethau tirwedd			Cyfaddawdau a chyd-fuddion (Pecyn Tystiolaeth CFC)		
			Wedi cynyddu neu ostwng (effaith dadleoli posibl)	Adar	Planhigion	Infertebratau	Mamaliaid	Ymlusgiaid	Cysylltedd	Dibyniaeth cyd-destun tirwedd	Synergedd ag ymyriadau eraill	Ansawdd Aer	Dŵr	Cydbwysedd NTG
										wedi'u gwneud				
Pob ymyrraeth ar dir wedi'i wella														
28	Ymyriadau sgiliau: <ul style="list-style-type: none"> • Aseswyr • Cynghorwyr • Ffermwyr 	Meincnodi, gwaelodlin a sgiliau												
29	Cyflwyno cynlluniau taliadau peilot sy'n seiliedig ar ganlyniadau ar gyfer ymyriadau allweddol ar dir wedi'i wella	Meincnodi, gwaelodlin a sgiliau												

Ymholiadau i:

Swyddfa Prosiect ERAMMP

UKCEH Bangor

Canolfan yr Amgylchedd Cymru

Ffordd Deiniol

Bangor

Gwynedd

LL57 2UW

Ff: + 44 (0)1248 374528

E: erammp@ceh.ac.uk

www.erammp.cymru

www.erammp.wales